

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

BİTKİSEL MOTİF ÇİZİMİ

ANKARA, 2009

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. BİTKİSEL MOTİFLER	3
1.1. Aşırı Stilize Edilmiş Kaynağı Belli Olmayan Çiçekler.....	4
1.1.1. Hatai (Hatayi)	4
1.1.2. Goncagül.....	4
1.2. Yarı Stilize Edilip Kaynağı Belli Olan Çiçekler	5
1.3. Hayvansal Kökenli Stilize Çiçekler	6
1.3.1. Rumi (Selçuki).....	6
1.3.2. Münhani.....	8
1.3.3. Salyangoz.....	9
1.4. Natüralist Özelliklerini Koruyan Çiçekler	9
1.5. Yapraklar.....	10
1.6. Sap Çıkmaları.....	11
1.7. Ağaçlar	11
1.8. Yemiş ve Meyveler	11
1.9. Desen Hazırlanmasında Kullanılan Nesnelerin Motif Olarak Aldıkları Hâllere Göre Sınıflandırılması.....	12
1.10. Bitkisel Motiflerin Halılardaki Yeri ve Önemi	14
1.11. Halıda Kullanılan Pıtrak Motifi	15
1.11.1. Tanımı.....	15
1.11.2. Özellikleri	15
1.11.3. Anlamı	15
1.11.4. Pıtrak Motifinde Kullanılan Renkler	17
UYGULAMA FAALİYETİ	21
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	24
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	25
2. HALIDA KULLANILAN LALE MOTİFİ.....	25
2.1. Tanımı	25
2.2. Özellikleri	26
2.3. Anlamları	27
2.4. Lale Motifinde Kullanılan Renkler	27
UYGULAMA FAALİYETİ	32
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME.....	34
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	36
3. HALIDA KULLANILAN KARANFİL MOTİFİ.....	36
3.1. Tanımı	36
3.2. Özellikleri	37
3.3. Anlamları	38
3.4. Karanfil Motifinde Kullanılan Renkler.....	38
UYGULAMA FAALİYETİ	47
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	49
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	51
4. HALIDA KULLANILAN GÜL MOTİFİ.....	51
4.1. Tanımı	51

4.2. Özellikleri	52
4.3. Anlamları	53
4.4. Gül Motifinde Kullanılan Renkler	53
UYGULAMA FAALİYETİ	63
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	65
ÖĞRENME FAALİYETİ-5	66
5. HALIDA KULLANILAN YAPRAK MOTİFİ.....	66
5.1. Tanımı	66
5.2. Özellikleri	66
5.3. Anlamları	67
UYGULAMA FAALİYETİ	76
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	79
ÖĞRENME FAALİYETİ-6	80
6. HALIDA KULLANILAN BAHAR DALI MOTİFİ	80
6.1. Tanımı	80
6.2. Özellikleri	80
6.3. Anlamları	81
6.4. Bahar Dalı Motifinde Kullanılan Renkler.....	81
UYGULAMA FAALİYETİ	85
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME.....	87
MODÜL DEĞERLENDİRME	88
CEVAP ANAHTARLARI.....	90
KAYNAKÇA	93

AÇIKLAMALAR

KOD	211GS0116
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL / MESLEK	El Dokuma – Halı Desinatörlüğü
MODÜLÜN ADI	Bitkisel Motif Çizimi
MODÜLÜN TANIMI	Uygun ortam ve araç gereç hazırlığında bitkisel motif çeşitlerini çizerek, renklendirme ile ilgili gerekli bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32 (+)NOT: Yeterliği kazandırmak için ders saatinin gerektirdiği kadar süre belirlenerek uygulanır.
ÖN KOŞUL	Motif Çizim Teknikleri modülünü almış olmak
YETERLİK	Tekniğine uygun bitkisel motiflerin çizimini yapabilme ile ilgili yöntem ve teknikleri öğrenmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile uygun ortam sağlandığında bitkisel motiflerin Türk süsleme sanatları içindeki yeri ve önemini kavrayarak uygun ortam ve araç gereç hazırlandığında, tekniğine uygun bitkisel motiflerin çizimini yapabileceksiniz. Amaçlar Gerekli ortam sağlandığında; <ol style="list-style-type: none">1. Tekniğe uygun olarak pıtrak motifini çizebileceksiniz.2. Tekniğe uygun olarak lale motifini çizebileceksiniz.3. Tekniğe uygun olarak karanfil motifini çizebileceksiniz.4. Tekniğe uygun olarak gül motifini çizebileceksiniz.5. Tekniğe uygun olarak yaprak motifini çizebileceksiniz.6. Tekniğe uygun olarak bahar dalı motifini çizebileceksiniz.
EĞİTİM- ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Atölye ortamı Donanım: Çizim masası, ışıklı masa, 2B 0,5 kalem, silgi, çeşitli renkte boya kalemleri, kareli kâğıt, cetvel, tepegöz, milimetrik kâğıt vb.
ÖLÇMEVE DEĞERLENDİRME	Tamamladığınız her faaliyet sonrasında uygulamasını yaptığınız her faaliyet için kendinizi değerlendireceksiniz. Modülü tamamladığınızda öğretmeniniz size ölçme araçlarını uygulayarak kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

El sanatları toplumların yapılarına, geleneklerine, beğenilerine ve kültürlerine göre değişik özellikler gösteren, maddi ve manevi değerlerini yansıtan çalışmaların bir bölümüdür.

Türklerin dünya kültürüne kazandırdığı el sanatlarımızdan biri olan halılarımızın yün, kıl, ipek ya da elyaf kullanarak dokumuş oldukları zengin desenleri, halı çeşitliliği ve güzel örnekleriyle el dokumalarımızın en renkli ve önemli bölümünü oluşturdukları bilinmektedir.

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile el dokumacılığı kaybolmaya yüz tutmuş durumdadır. El dokumacılığını yaşatmak için istenilen amaca uygun üretim biçimini yakalamak, kaliteli araç gereç seçimini yapmak, araç gereçleri düzgün kullanabilmek, halıların renk özelliklerini, halılarda kullanılan motiflerin anlam ve özelliklerini bilmek halıların kalitesini artıran unsurlar içerisindedir.

Halı ve kilimlerin kendilerine özgü özel bir alfabeti vardır. Halı ve kilimlerde kullanılmış olan motifler ve renkler, dokuyan genç kızın duygu ve düşüncelerini bizlere aktarır.

El dokumasında kullanılan renkler ve motifler, Anadolu insanının duygu, düşünce ve yaşam biçimini yansıtmalarının yanı sıra estetik beğenisini de göz önüne sermektedir. El dokuması halılarımızda kullanılan bitkisel motiflerde Anadolu'nun birçok yerinde genç kızlar ve kadınlar sevgilerini, özlemlerini, isteklerini dokuyarak anlatırlar. Lale, karanfil, gül, bahar dalı, yaprak en çok kullanılan motiflerdir.

Bu modül ile bitkisel kaynaklı motiflerin anlamlarını, özelliklerini, kullanılan renkleri öğrenip; bitkisel motifleri çizip renklendirme ve kompozisyona dönüştürme becerisini kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak pıtrak motifini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatlarında, halı ve kilim desenlerinde kullanılan bitkisel motiflerden
- pıtrak motifini inceleyerek, inceleme sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. BİTKİSEL MOTİFLER

Motif, sanat eseriyle süsleme işlerinde tekrar eden veya kendi başlarına ayrı ayrı bir grup meydana getiren şekillerin her birine verilen addır.

Bitkisel motifler şu şekilde sınıflandırılır:

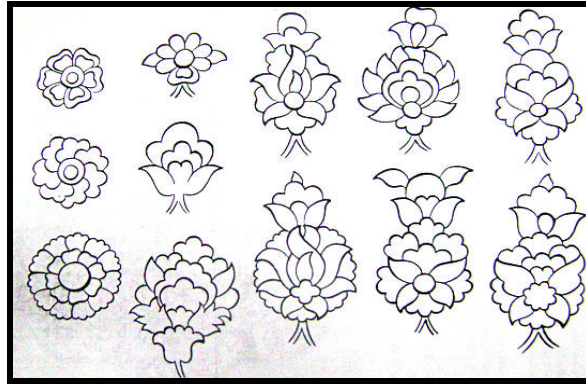
- Ağaç motifleri: Selvi, salkım söğüt, palmiye, hayat ağacı
- Selvi ve simgesel tarzdaki hayat ağacı: Ebedi hayatı ve ölümden sonra dirilmeyi, öbür dünyadaki hayatı temsil eder.
- Yaprak motifleri: Düz, oyuntulu, kıvrımlı genel olarak asma yaprağı, çınar yaprağı, sarmaşık yaprağı vb.
- Çiçek motifleri (simgesel veya gerçek görüntülü): Lale, karanfil, gül, zambak, sümbül, değişik büyüklükteki çiçekler, top çiçekler, çiçek sütunları, çiçek kordonları vb.
- Meyve motifleri: Bunlar daha çok bordürlerde yer alır. Nar, elma, üzüm, kiraz vb.
- Dal motifleri: Düz, kıvrımlı ve zikzaklı olur.
- Sap motifleri: Çiçekleri ve yaprakları dallara veya birbirine bağlayan motiflerdir.
- Çiçekler çizim tekniklerine göre dört grupta incelenir:
- Aşırı stilize edilmiş kaynağı belli olmayan çiçekler
- Yarı stilize edilip kaynağı belli olan çiçekler
- Hayvansal kökenli stilize çiçekler
- Natüralist özelliklerini koruyan çiçekler

1.1. Aşırı Stilize Edilmiş Kaynağı Belli Olmayan Çiçekler

1.1.1. Hatai (Hatayi)

Orta Asya kökenli bir motif olup, çıkış yeri olan (Hitay, Hatay)'ın ismiyle tanınır. Çeşitli çiçeklerin (dikey) kesitlerinin, anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşur.

Motif genellikle simetrik olarak çizilir. Dış hat olarak (oval) bir görünümü vardır. Motif, temel özellikleri bozulmadan birçok sanatçı tarafından değişik şekillerde yorumlanarak çok zengin bir çeşitlilik kazanmıştır.

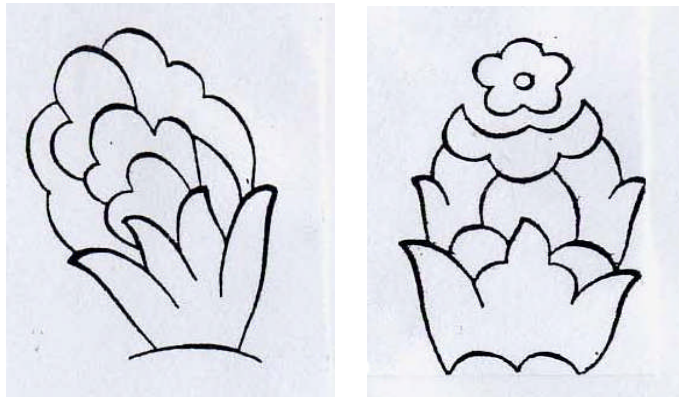

Şekil 1.1: Hatayi motifleri

1.1.2. Goncagül

Tam açılmamış bir çiçeğin (dikey) kesitinin stilize edilmesiyle oluşur.

Taçyaprakları ve çanak kısmı belli olan goncagülün meşime ve tohumları daha belirgin olarak çizilirse motif Hataiye dönüşür.

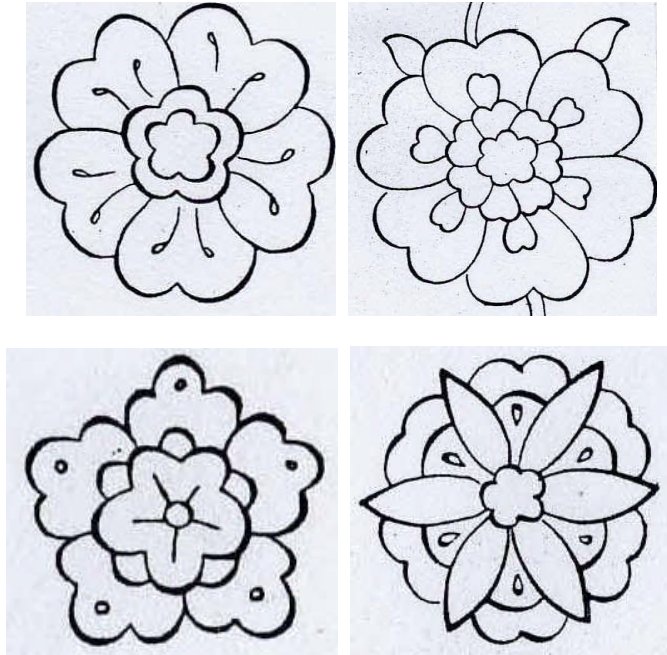
Şekil 1.2: Goncagül motifleri

1.1.3. Penç

Herhangi bir çiçeğin (yatay) kesitinin anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşur.

Altı yaprağa kadar çeşitleri olan pençler Farsça isimler almışlardır (yek penç, dü penç, se penç vb.). En çok kullanılan penç (beş) berk (yaprak) motifi olup, kısaca penç diye adlandırılır.

Penç motifi sap dönüşlerinde veya kesişmelerde (belirli bir yönü göstermediği için) çok rahatlıkla kullanılabilir.

Şekil 1.3: Penç motifleri

1.2. Yarı Stilize Edilip Kaynağı Belli Olan Çiçekler

Stilize edilmiş olmalarına rağmen karakteristik özelliklerini koruyan çiçekler kendi isimleriyle kompozisyonlarda yer alırlar (lale, sümbül, karanfil vb.).

Bu türdeki çiçekler de (dikey) kesitinin stilize edilmeleriyle oluşur. Her çiçek kendi sapı üzerinde bulunur. Sümbül gibi bir dal etrafında çiçekler desene hareketlilik kazandırır.

Çok zengin bir çeşitliliğe sahip olan bu gruptaki çiçeklerden sadece lale motifinin İstanbul'da değişik alanlarda kullanılan türleri 1250'ye yakındır.

Şekil 1.4: Lale ve karanfil motifleri

1.3. Hayvansal Kökenli Stilize Çiçekler

1.3.1. Rumi (Selçuki)

Orta Asya kökenli bir motif olmalarına karşın Anadolu Selçukluları tarafından geliştirilip, sıkça kullanıldıkları için (Selçuki) olarak da tanınırlar.

Rumi, filiz ve yaprak biçiminde üsluplaştırılmış aşırı stilize hayvan figürleridir. Önceleri ejder, Zümrüt-ü Anka gibi mitolojik varlıklardan esinlenilirken, sonraları aslan, kartal gibi doğa hayvanlarından esinlenilmiştir.

Selçuklu taş ve ahşap işçiliğinde sıkça kullanılan Rumi, Osmanlı sanatında zirveye çıkmıştır. Penç, Hatayi, yaprak, bulut vb. motiflerle birlikte çizilebilen Rumi, bu motiflerden ayrı bir sap üzerinden bulunur.

Rumiler çizim özelliklerine göre altı grupta incelenir:

1.3.1.1. Sade Rumi (Tek Kanatlı Rumi)

S şeklindeki kıvrımın alt ve üst noktalarının bir eğri çizgiyle birleşimiyle oluşur. Taban kısmı yarım daire şeklindedir. Bu motif çiziminin doğru olarak çok yapılması başta bitkisel motifler olmak üzere (geometrik motifler hariç) çok yararlıdır.

1.3.1.2. Kanatlı Rumi

İç içe sade Ruminin saplarından çıkan dairesel kısımlarının üst üste yerleştirilmesiyle oluşur.

Kanatlar iç ve dış tarafa dönük olarak çizilir.

1.3.1.3. Simetri Rumi

İki Ruminin sırt sırta vermesiyle oluşur.

Tepelik, orta bağ ve kapalı form olarak desende şekil alırlar.

1.3.1.4. Dilimli Rumi

Genel olarak XV. ve XVI. yy. da kullanılan bu Rumi çeşiti süslü ve zarif bir görünüme sahiptir.

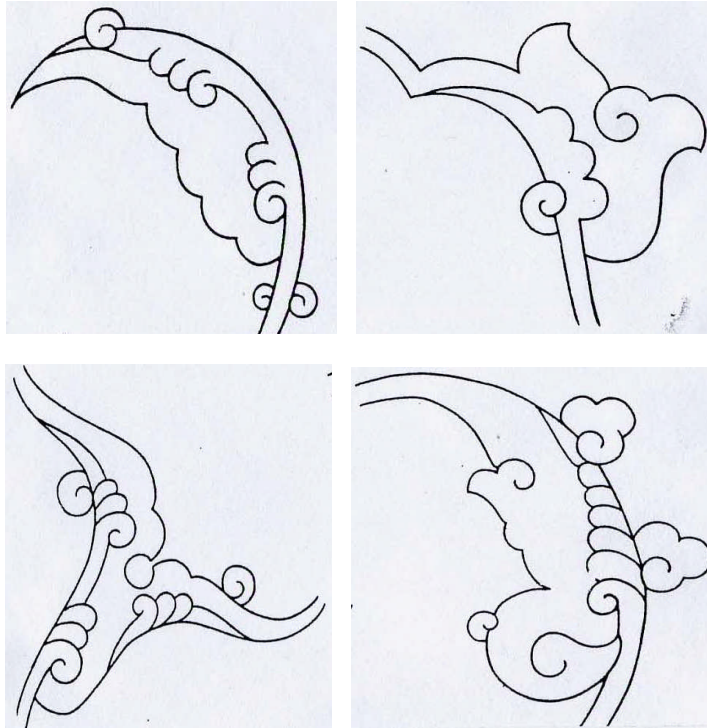
1.3.1.5. Hurde Rumi (Rumi İçinde Rumi)

Daha çok tezhip sanatında kullanılır. Motifin içlerinin daha küçük Rumilerle bölünmesinden oluşur.

1.3.1.6. Sarma Rumi

Aynı tür motifin birbirine sarılması ile oluşan, zengin görümlü bir Rumi çeşididir.

Birden fazla Rumi çeşidinin yer aldığı kompozisyonlarda her Rumi ayrı bir tür gibi birbirinin hatlarına karışmaz.

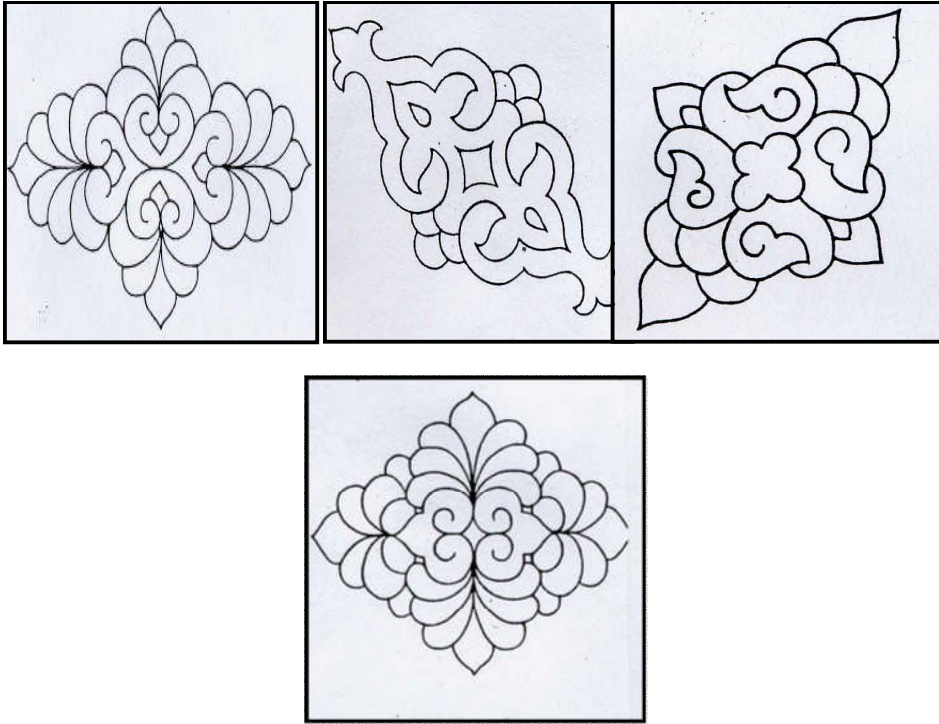
Şekil 1.5: Rumi motifler

1.3.2. Münhani

Rumi ayrıntılı XI. ile XV. yy. arasında özellikle el yazması kitap süslemeciliğinde kullanılan bir üsluptur.

Münhaniler birbirlerinin arkasından çıkacak şekillerde çizilerek oluşur. Süsleme sanatında bordür veya bağımsız desen olarak kullanılır. Simetri veya aynı şeklin tekrarlarından da oluşabilir.

Mısır ve Yunan kökenli palmet motifini münhaniler ile karıştırmamak gerekir. Palmet belirli bir motif olmasına karşın, münhaniler çok zengin bir çeşitlilik gösterir.

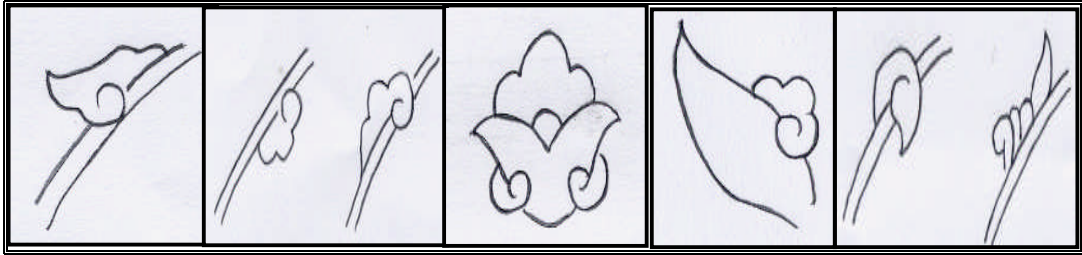

Şekil 1.6: Münhani motifleri

1.3.3. Salyangoz

Hayvansal bir motif olmasına karşın, bitki motiflerine mükemmel uyumları nedeniyle bitkisel motifler grubunda değerlendirilir.

Salyangozun karın kısmı motifin üstüne gelecek şekilde çizilir, tamamı görünmez. Monotonluğu bozmak, deseni süslemek ve küçük alanların değerlendirilmesinde kullanılır.

Şekil 1.7: Salyangoz motifleri

1.4. Natüralist Özelliklerini Koruyan Çiçekler

Bu tür motiflere şukufe veya minyatür çiçekler denir. Tek çiçek, buketli vazolu, vazosuz kompozisyonlar hâlinde çizilir.

III. Ahmet devrinde bazı sanatçılar tarafından kullanılan şukufeye sonraları ilgi azalmıştır.

Şekil 1.8: Şukufe

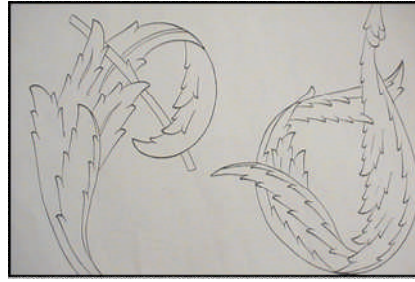
1.5. Yapraklar

Geometrik desen ağırlıklı Selçuklu sanatında yerini fazla bulamayan yaprak, Osmanlı sanatında (bilhassa XVI. yy.da) stilize ve doğal hâliyle mükemmele ulaşmıştır.

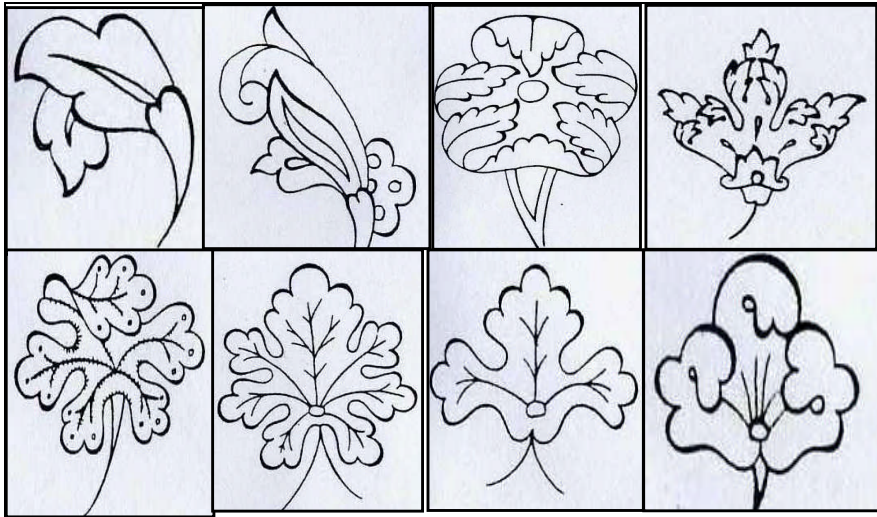
Hatai, penç ve goncagülü oluşturan yaprak, süsleme sanatımızda aşağıdaki şekillerde çizilmiştir:

- Basit ve küçük yapraklar
- Parçalı ve dilimli yapraklar
- İri dişli yapraklar
- Haçer (kıvrım) yapraklar
- Ortadan katlı yapraklar
- Geometrik yapraklar

Birbirlerine sarılmış yapraklardan oluşan düzenlemeye sadberk denir. Büyük boy yapraklar üzerine değişik motifler çizilerek daha zarif bir görünüm elde etmek mümkündür.

Şekil 1.9: Sadberk

Şekil 1.10: Yaprak şekilleri

1.6. Sap Çıkmaları

Küçük yaprak, yarım penç ve goncagül motiflerinden oluşur. Uzun saplardaki monotonluğu bozmak, sapların kesişme noktalarını kapatmak ve ara boşlukları doldurmak için kullanılır.

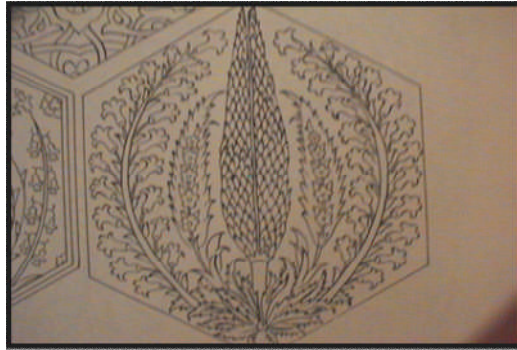

Şekil 1.11: Sap çıkmaları

1.7. Ağaçlar

Yaprak ve çiçek motifleri gibi ağaç motifleri de (çiçekli ve meyveli olarak) zengin bir çeşitliliğe sahiptir.

Selvi, hurma, nar, incir, zeytin, asma, palmiye vb. hayat ağacının sembolleridir. En yaygın olarak selvi kullanılmıştır.

Şekil 1.12: Selvi ağacı

1.8. Yemiş ve Meyveler

Süsleme sanatlarında 18.yy.dan sonra natüralist ve yarı stilize yemiş ve meyve motiflerde sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Geometrik üsluptaki buğday, nar, haşhaş, kavun, dut, incir, üzüm vb. bereket motifleri olarak çizilmiştir.

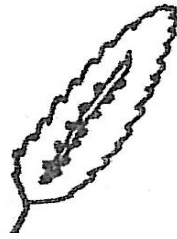

Resim 1.1: Yemiş ve meyve şekilleri

1.9. Desen Hazırlanmasında Kullanılan Nesnelerin Motif Olarak Aldıkları Hâllere Göre Sınıflandırılması

Bir dokumanın deseninde motif olarak kullanılan nesnelere genelde doğal hâlleriyle yansıtılmaz. Dokuyucunun ya da desinatörün bakış açısı, kullanılan dokuma tekniğinin elverişliliği gibi nedenlerle motif gözle görüldüğü yalın hâlden farklı biçimlerde ve farklı renklerde dokumalara aktarabilmektedir. Buna göre nesnelere motif olarak beş ayrı hâlde uygulanır:

- **Tabii (Doğal) Hâli:** Motif olarak dokumaya uygulanacak nesnenin gözle görülen doğal hâlinin dokumaya uygulanabildiği şeklidir.

Şekil 1.13: Yaprak motifinin tabii hâli

- **Geometrik Hâli:** Motif olarak kullanılacak nesnenin geometrik hat ve çizgilerle dokumaya uygulanmasıdır.

Şekil 1.14: Yaprak motifinin geometrik hâli

- **Şematik Hâli:** Motifin doğal hâlinin basit çizgilerle şematize edilerek dokunmasıdır.

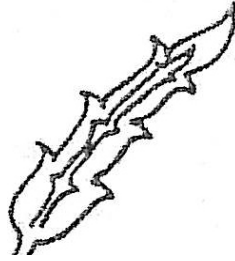
Şekil 1.15: Yaprak motifinin şematik hâli

- **Stilize Hâli:** Bir nesnenin doğal hâlinde ziyade, desinatörün kendi üslubuyla, nesneyi motif olarak görmek istediği şekilde yansıttığı hâlidir.

Şekil 1.16: Yaprak motifinin stilize hâli

- **İdealize Hâli:** Motifin farklı hâlleri içerisinde en fazla kabul görmüş, desen kompozisyonunda motif olarak kullanabilecek en ideal (uygun) hâlidir.

Şekil 1.17: Yaprak motifinin ideal hâli

1.10. Bitkisel Motiflerin Halılardaki Yeri ve Önemi

Türk halı sanatının klasik dönemi olarak kabul edilen XVI. ve XVII. yüzyılda yeni bir dünyanın kapıları açılmıştır. Selçuklu halılarının sağlam geometrik motifleriyle oluşan ilk parlak dönemin yerini, XVI. yüzyılda madalyon motifinin ve çeşitli zengin bitkisel kompozisyonların yer aldığı ikinci bir parlak dönem almıştır. Bu motifler, Türk halı sanatına yepyeni bir zenginlik kazandırmıştır.

Dönemin halıları iki grupta toplanmaktadır. Birincisi, Uşak halıları adını alan çok geniş bir gruptur. Bu halılarda madalyon motifi esas olmuş, madalyon biçimlerine göre "Madalyonlu" ve "Yıldızlı" Uşak halıları olmak üzere iki tip halı ortaya çıkmıştır. Bu halılarda madalyonlar zemin üstünde, tüm Türk halılarına temel olan sonsuzluk ilkesine göre yer alırlar. Bu gruba giren halılar varlıklarını, çeşitlenerek XVIII. yüzyıl sonuna kadar sürdürmüşlerdir.

VI. yüzyılda klasik Osmanlı halıları adı altında toplanan ikinci grubu ise saray halıları oluşturur. Bu, Türk halı sanatında yeni bir tekniğin ve tümüyle natüralist çiçek motiflerinin görüldüğü bir gruptur.

Öteki Türk halılarından farklı olarak, Osmanlı saray halılarında İran düğümü (sine düğümü) kullanılmıştır. Bunun nedeni de zengin bitkisel motiflerin, hançer biçimli kıvrık yaprakların, lale, sümbül, karanfil, bahar dalı gibi çiçeklerin bu teknikle daha kolay işlenebilmesidir.

XVI. yüzyıl ortasından itibaren saray için lüks olarak Osmanlı saray halıları grubundan seccadeler yapılmıştır. Kıvrak konturlu mihrapların içi bazen boş bazen çiçeklerle doludur. Bunlar saray halıları grubunun en başarılı ve en tatmin edici kompozisyonlarıdır. Düz yeşil, mihrap zeminli bir seccade "İstanbul işi" diye bugün Türk ve İslam Eserleri müzesinde kayıt altına alınmıştır.

XVII. yüzyıldan itibaren de saray halılarına dayanan saf seccadeler, çeşitli örnekler hâlinde bol miktarda yapılmıştır. Natüralist çiçek ve yaprak dekoru, bütün Osmanlı sanatında görüldüğü gibi bu seccadelerde de dikkati çekmektedir. Erik çiçekleri, lale, karanfil, gül ve sümbüller zaman zaman bahar ortamı yaratarak insana çiçekli bir bahçede olduğu izlenimini vermektedir.

1.11. Halıda Kullanılan Pıtrak Motifi

1.11.1. Tanımı

Anadolu insanı çevresinde, tarlasında, bağında gördüğü bitkileri motif hâline dönüştürerek halı ve kiliminde kullanmıştır. Bunlardan biri olan pıtrak motifi de bolluğun sembolü olarak dokumalarda uygulanmıştır.

Pıtrak, tarlalarda bulunan dikenleriyle insanlara ve hayvanların tüylerine yapışan, kurak arazilerde yaz dönemlerinde yetişen dikenli bir bitkidir.

Şekil 1.18: Pıtrak motifi

1.11.2. Özellikleri

Anadolu el sanatlarında kullanılan pıtrak motifi, bu bitkinin bir stilizasyonudur.

Neolitik dönemden bize kalan bazı pişmiş toprak mühürlerin üzerinde de bu motife rastlanmıştır. Mersin Yörük cicim ve zilli tekniği ile dokunmuş yaygılarda pıtrak, bıtrak, pıtrdak gibi isimler alır. Muğla, Bodrum, Adana, Karatepe kilimlerinde, Denizli, Afyon Türkmen dokumalarında çuval, heybe, at örtüsü, çocuk beşiği gibi kullanım eşyalarında pıtrak motifine sıkça rastlanmaktadır.

Pıtrağın üzerindeki dikenlerin kötü gözü uzaklaştırdığına inanan Anadolu insanı onu nazarlık motifi olarak kullanmıştır. “Pıtrak gibi” deyiimi ağaçlardaki meyve bolluğunu ifade etmektedir. Anadolu insanı halı ve kilimlerinden yaptığı ürünlerde (çuvallarında, tandır örtülerinde, ekmek üstüne kapanan cicim dokumalarında) sıkça kullanmıştır. Un, bulgur gibi tahılları muhafaza etmek için dokunan çuvalların üzerinde de bu motif oldukça sık görülmektedir.

1.11.3. Anlamı

Çeşitli uygarlıkların yaşandığı Anadolu’da tarihsel evrim içerisinde, orada yaşayan halkın kültürleri ve birikimleri el sanatlarına yansımıştır. Bu nedenle çekilen acılar, gönüllere haz veren sevinçler, dini inanışlar, asalet ve güç gibi unsurlar dokuma tezgahlarındaki kilim ve halılarda motife dönüştürülmüştür.

Bu anlamda Anadolu’da yaygın olarak dokumalarda kullanılan motiflerden biri de pıtrak motifidir. Onun, kem bakışları savuşturmaya gücü yettiğine inanılır. Diğer taraftan

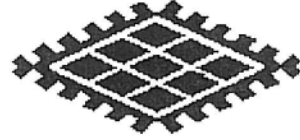
çiçeklerle dolu anlamına gelen “Pıtrak gibi”deyimi, bu motifin bolluğun bir sembolü olarak un torbaları üzerinde kullanılmasını açıklar.

Pıtrak motifinin çokluk - bolluk ve nazar için olmak üzere iki amacı vardır. Pıtrak motifi; beslenme - rızık olarak ve her tür nazardan, kötü kem gözden koruyan bir simge olarak da kullanılmıştır. Aynı zamanda bolluğun, bereketin sembolüdür ve bol çiçekli anlamına da gelmektedir.

➤ **Pıtrak motifleri:**

Şekil 1.19

Şekil 1.20

Şekil 1.21

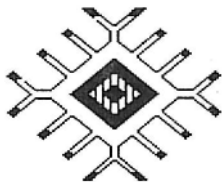
Şekil 1.22

Şekil 1.23

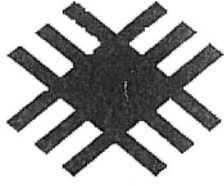
Şekil 1.24

Şekil 1.25

Şekil 1.26

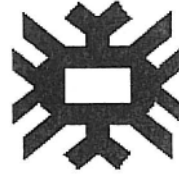
Şekil 1.27

Şekil 1.28

Şekil 1.29

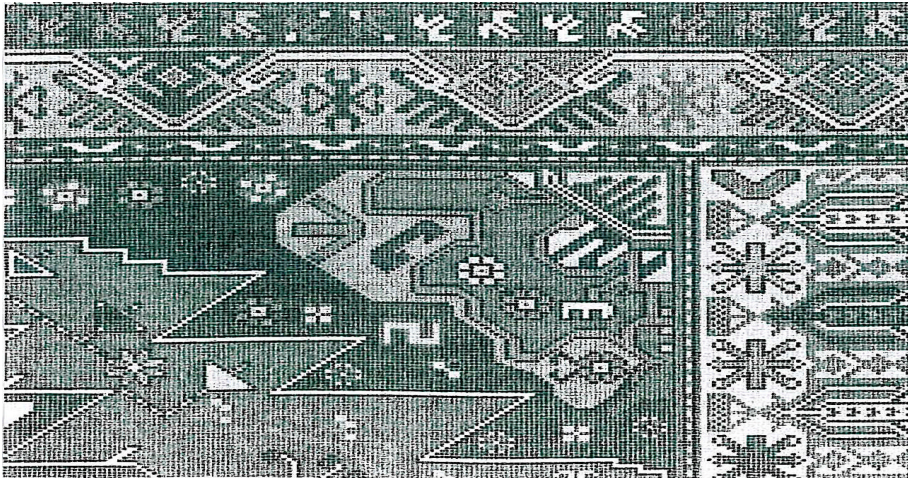
Şekil 1.30

1.11.4. Pıtrak Motifinde Kullanılan Renkler

Halı dokumasında kullanılan motiflerin anlamları olduğu gibi renklerin de anlamları vardır. Kullanılan renkler bölgelere göre farklılık gösterir. Halı dokumasında kullanılan renkler, gelişigüzel seçilmemektedir.

Beyaz renk asalettir, yüceliktir. Kara (siyah) renk ise fakirliği, bahtsızlığı, kötü talihi, ölümü ve yası ifade eden bir renktir.

Kırmızı renk ise canın, kanın, yani yaşamın, ölümsüzlüğün rengidir.

Şekil 1.31: Pıtrak motifli halı çizimi

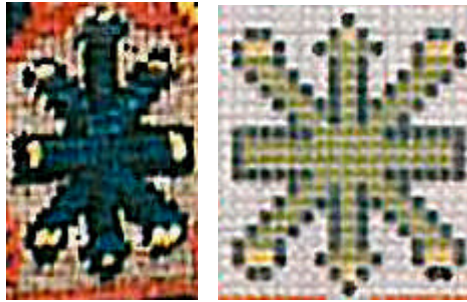

Şekil 1.32: Pıtrak motifli halı çizimi renklendirme

Resim 1.2: 19. yüzyıl Kayseri – Yahyalı halısı

Resim 1.2’de yer alan Kayseri – Yahyalı halısı 103x190 cm ölçülerinde yapılmıştır. Halı incelendiğinde iki sıra bordürle çevrili olduğu görülmektedir. Halının başlangıç ve bitiş bölümünde pıtrak motifi belli aralıklarda sarı, yeşil, mavi, turuncu, renklerle uygulanmıştır.

Resim 1.3: Pıtrak motifinin yakın detayı

Resim 1.4: 19. yüzyıl Konya halısı

Resim 1.4'te yer alan halı 123x193 cm ölçülerinde yapılmıştır. Pıtrak motifi halının zemininde belli aralıklarla kırmızı, mavi, beyaz, sarı, turuncu renklerle uygulanmıştır.

Resim 1.5: Pıtrak motifinin yakın detayı

Resim 1.6: 19. yüzyıl Gaziantep halısı

Resim 1.6'da yer alan halı 92x330 cm ölçülerinde yapılmıştır. Madalyonlarının içinde pıtrak motifi sarı, beyaz renklerle dokunmuştur.

Resim 1.7: Pıtrak motifinin yakın detayı

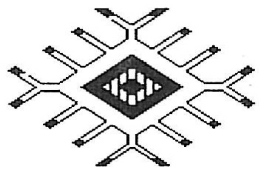

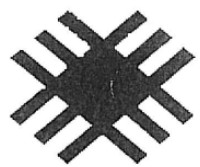

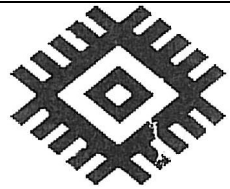
Resim 1.8: Pıtrak motifi ile dokunmuş halı

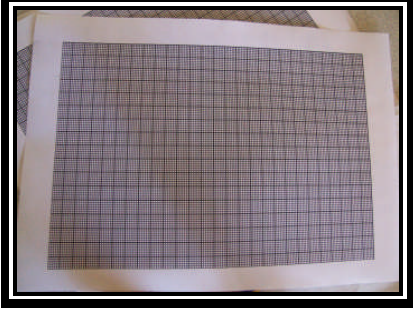
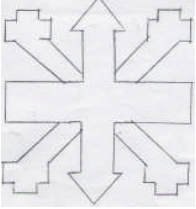
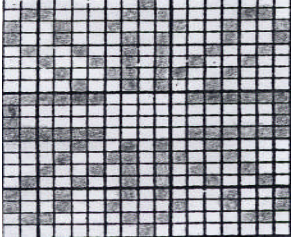
Halının mavi zemin bölgesinde kırmızı, sarı, beyaz renklerle pıtrak motifleri belli aralıklarla dokunmuştur.

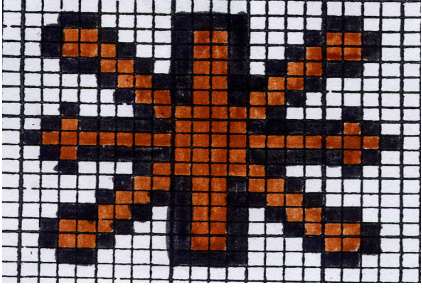

Resim 1.9: Yakın detay

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Atölye ortamını hazırlayınız.</p>	<p>➤ Temiz ve aydınlık olması önemlidir; unutmayınız.</p>
<p>➤ Pıtrak motifinin çizimi için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.</p>	<p>➤ 2B 0,5 kurşun kalem, silgi, parşömen kâğıdı, kareli kâğıt, cetvel ve çizim masasını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Pıtrak motifinin çizimlerini inceleyiniz.</p>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.33</p></div><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.34</p></div></div>
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.35</p></div><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.36</p></div></div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.37</p></div><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.38</p></div></div>
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.39</p></div><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.40</p></div></div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.41</p></div><div style="text-align: center;"><p>Şekil 1.42</p></div></div>

 <p>Resim 1.10</p>	<p>➤ Çizmek istediğiniz pıtrak motifini belirleyiniz.</p>
 <p>Şekil 1.43</p>	<p>➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki milimlik kareli kâğıdı seçiniz.</p>
 <p>Şekil 1.44</p>	<p>➤ Cetvelle düzgün olarak motifi çiziniz.</p>
 <p>Şekil 1.45: Pıtrak motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p>	<p>➤ Kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz pıtrak motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
<div style="text-align: center;"> <p>Şekil 1.46</p> </div>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıttaki pıtrak motifinizi renklendiriniz 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için kareleri düzgün ve net olarak çiziniz. ➤ Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıtlarına çizdiğiniz motiflerin kırıxmaması için fon kartonuna yapıştırınız. ➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz. 	<p>Temiz ve düzenli çalışınız.</p>

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki sorular; doğru ve yanlış olarak hazırlanmıştır. Verilen ifadeye göre parantez içine doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

1. () Pıtrak, tarlalarda bulunan ve dikenleriyle insanlara ve hayvanların tüyelerine yapışan bir bitkidir.
2. () El dokuma halılarında kullanılan pıtrak motifinde, pıtrak bitkisinden esinlenilmiştir.
3. () “Pıtrak gibi” deyimini ağaçlardaki meyve kıtlığı anlamına gelmektedir.
4. () Halılarda kullanılan motiflerin anlamları bölgelere göre farklılık göstermektedir.
5. () Pıtrak motifi bolluğun, bereketin sembolüdür.
6. () Muğla, Bodrum, Adana, Karatepe kilimlerinde pıtrak motifine sıkça rastlanır.
7. () Neolitik dönemden bize kalan bazı pişmiş toprak mühürlerin üzerinde de bu motife rastlanmıştır.
8. () Pıtrak motifi sadece halıda kullanılmıştır.
9. () Pıtrak motifi bereket simgesi olarak daha çok un çuvallarında kullanılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğine uygun olarak lale motifini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatlarında, halı ve kilim desenlerinde kullanılan bitkisel motiflerden lale motifini inceleyerek, inceleme sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. HALIDA KULLANILAN LALE MOTİFİ

2.1. Tanımı

Anadolu insanı, çevresinde gördüğü bitkileri motif hâline dönüştürerek hâlî ve kiliminde kullanmıştır. Bunlardan biri olan lale motifi de güzellik ve Cennet sembolü olarak dokumalarda uygulanmıştır.

Lale, zambakgiller familyasına ait ilkbaharda çiçek açan soğanlı bir bitkidir. Lale, yaprakları uzun ve mızraklı, çiçekleri kadeh biçiminde türlü renkte olan bir çiçektir.

Lalenin renkleri sarı, kırmızı, beyaz ve pembe başta olmak üzere dört renkten oluşur ve çiçekleri parlaktır. Ana vatanı batı Asya'dır ve ilk olarak Türkiye'de süs bitkisi olarak yetiştirilmiştir. Lale, Hollanda'da yaygın olarak yetiştirilir. Laleyi insanlar 12. yüzyıldan itibaren el sanatlarında süsleme motifi olarak kullanmaya başlamışlardır. Lalenin Osmanlı zamanında büyük yer almasının sebebi gerek şekli gerek ise anlamı laleyi farklı kılmıştır. Lale sevgisi özellikle Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde bir tutku hâline gelmiştir. Avrupa'da topraklarını kaybetmeye başlayan Osmanlı Devleti'nin tüm bahçe, saray ve kasırları lalelerle donatılmış ve halkın bunaldığı bir zamanda bir nebze bile olsa güzel bir ortamda bulunma özlemini dile getirmek için kullanılmıştır. Bu döneme bu yüzden Lale Devri adı verilmiştir.

Tarihte Lale Devri denilen bir devrin yaşanmasında bir kıymet olan lalenin XVII. yüzyılda Felemenk elçisi Busbague tarafından memleketine götürülerek büyük özenle yetiştirildiği bilinir. Hatta bu yüzyılda 558 çeşitli lale tespit edildiği söylenir.

Bu dönemde, yabancı lale türlerinden seçme ve melezleme yoluyla İstanbul'da elde edilen lale çeşitlerinin miktarı toplam olarak 2.000 civarındadır.

İstanbul’da elde edilen lale çeşitlerinin özellikleri, bunlara verilen adlar ve bu çeşitleri elde eden yetiştiriciler hakkında el yazmalarında etraflı bilgiler bulunmasına karşılık bunların resimleri çok nadirdir.

Lale şekil ve renk özellikleri nedeniyle el sanatlarının her alanında süsleme motifi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Anadolu el sanatlarında kullanılan lale motifinde, lale bitkisinden esinlenilmiştir. Lale motifleştirilerek halı dokumada gerek doğal gerekse stilize edilerek kullanılmıştır.

2.2. Özellikleri

Romalılar ve Bizanslılar döneminde lale tanınmıyordu. Bu döneme ait paralar, abideler ve eşyalar üzerinde hiçbir lale motifinin bulunmaması yukarıdaki düşüncenin kanıtıdır.

Anadolu’da lale ile ilgili ilk bilgiler Türkler ile başlamaktadır. Lale çiçeği XII. yüzyıldan itibaren Anadolu’da süsleme motifi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Lale, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, özellikle XVI-XVIII. yüzyıllar arasında, süs bitkisi ve süsleme motifi olarak büyük bir öneme sahip olmuştur. Sultan III. Ahmet (1673–1736)’in saltanatının son yıllarında ise bu ilgi doruk noktasına çıkmış ve bu dönem tarihçiler arasında “Lale Devri”olarak isimlendirilmiştir.

XVII. ve XVIII. yüzyıllarının gözde Türk halıları Gördes halılarıdır. Türk düğümüne adının veren Gördes, XVI. yüzyıldan sonra bir halı ihraç merkezi olmuştur. Biçimi seccadeye benzeyen, renk ve desen bakımından saray halılarını andıran Gördes halılarında lale motifi kullanılmıştır.

Osmanlı Saray halılarında İran düğümü kullanılmıştır. Bunun nedeni zengin bitkisel motiflerin, hançer biçimli kıvrık yaprakların, lale, sümbül, karanfil, bahar dalı gibi çiçeklerin bu teknikte daha kolay olarak işlenebilmesidir. Kula halılarında lale motifi çok miktarda kullanılmıştır.

Türk halılarında üç çeşit lale görülür. Birisi iki dilimli lalelerdir. Bunlar daha çok üsluplaşma bir karakter taşır. Ladik seccadelerinin bir özelliği olarak karşımıza çıkar. Hatta burada lalenin çiçek kısmına lale, üç yapraklı çiçeklere cingil ve ortasındaki kısımlara da top adı verilir. İkincisi üç dilimli lalelerdir. Bunlar girintili ve çıkıntılı olmak üzere çeşitli şekiller alır. Üçüncü şekil olan 4 dilimli laleler ise XVI. ve XVII. yüzyıllarda Türk halılarının en karakteristik şekilleridir. Bunlar da girinti ve çıkıntılı olarak görülür. Bazen girintili olan üsluplaşarak çizgi hâline geçer. Dış yaprakları çıkıntılı olan laleler tabii şekle yakındır. Bu nevi laleler özellikle Ladik seccadelerinin mihrap üstünde ve altında saplı olarak dizili karakteristik bir örnek teşkil eder.

2.3. Anlamları

Halı ve kilimler başlangıçlarından itibaren sadece insanların fiziksel ihtiyaçlarını değil, aynı zamanda psikolojik beklentilerini de karşılamak için yapıldı. Dini inançlar ve dinsel yaşam filozofik düşünceleri, insan ruhunu zenginleştirdi ve geliştirdi. Bu durum, sanatçı ve onun işini çeşitli yollardan etkiledi. Sadece halılar ve kilimlerdeki motiflere, kompozisyonlara bakmak bile bunu aşıkâr kılar.

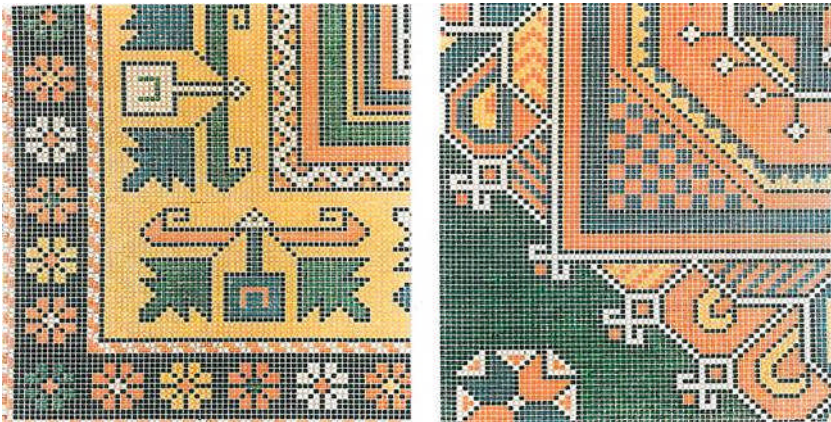
Türk halılarındaki motiflerin anlamları, bölgelere göre farklılık gösterir. Halı ve kilimlerin dili sadece dokumacının hünerini göstermekle kalmaz. Ayrıca onların mesajlarını da iletir.

Türk halılarında kullanılan lale motifi kutsal bir anlam ifade eder. Lale motifi tek başına işlendiği gibi, Lale Devri'nde karanfille karakteristik bir ikili oluşturarak çoğu kez beraber kullanılmıştır. Lale motifi hayat, aşk ve ölümsüzlük sembolü olarak bilinir.

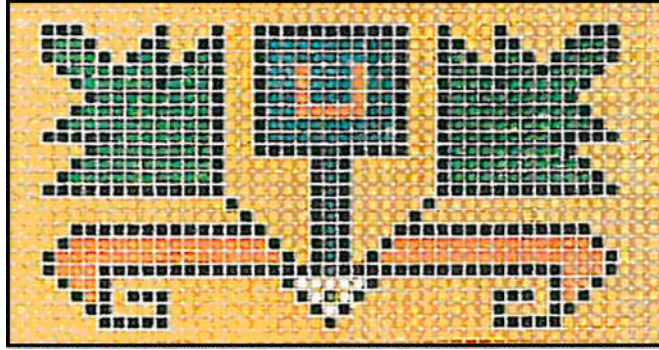
Halı dokumasında yer alan lale motifi, çocuk sahibi olma arzusunu dile getirir. Çocuk sahibi olma isteğini sembolize eder. Ayrıca güzellik ve Cennet bahçesini ifade etmek için de kullanılır. Dokumalarda kullanılan çiçek motifleri genel anlamda Cennet bahçesini temsil eder.

2.4. Lale Motifinde Kullanılan Renkler

El sanatlarında kullanılan motiflerin ve renklerin anlamları vardır. Halı dokumasında kullanılan renkler dokuyucu kişinin duygularını, düşüncelerini, mesajlarını yansıtır. Renkler birbiriyle uyum içerisinde olmalıdır. Bu halının kalitesini artırır (Şekil 2.1 – Şekil 2.2 – Resim 2.1).

Şekil 2.1: Lale motiflerinin milimetrik kâğıda çizimi

Şekil 2.2: Lale motifi detay çizimi

Resim 2.1: Çanakkale halısı

- İl – Çanakkale
- Ölçüler: 40x30 / dm

Resim 2.1’de yer alan halının birinci bordüründe gül motifleri kullanılmış, ikinci bordüründe lale motifleri beyaz, kırmızı, mavi renklerle dokunmuştur. Gül ve lale motifleri Cennet bahçesini simgeler.

Resim 2.2: Lale motifi yakın detay

Resim 2.3: Konya Ladik halısı

- İl – Konya – Lâdik
- Devir: 18. yüzyıl
- Ölçüler: 115x170 cm

Resim 2.3'te yer alan halının bordüründe lale motifleri kırmızı, mavi, siyah renklerle dokunmuştur. Halı zeminin üst kısmında kırmızı zemin üzerine mavi, sarı, kırmızı renklerle lale motifleri uygulanmıştır.

Resim 2.4: Lale motiflerinin yakın detayları

Resim 2.5: Konya halısı

- İl – Konya
- Devir: 19. yüzyıl
- Ölçüler: 160x110 cm
-

Resim 2.5'te yer alan halının zeminin alt kısmında lale motifleri kırmızı zemin üzerine kırmızı, sarı, lacivert, beyaz renklerle dokunmuştur.

Resim 2.6: Lale motifi yakın detay

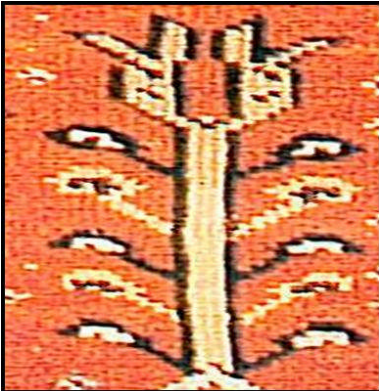

Resim 2.7: Manisa Kula halısı

- İl – Manisa – Kula
- Devir: 19. yüzyıl
- Ölçüler: 122x162 cm

Resim 2.7’de yer alan halının zemininde gül, karanfil ve lale motiflerinden oluşan iki büyük buket kırmızı, açık mavi, siyah, renklerle dokunmuştur. Bordürde karanfil, lale, gül motiflerine kırmızı, açık mavi ve mavi renkleri uygulanmıştır. Halı bir bütün olarak Cennet bahçesini simgelemektedir.

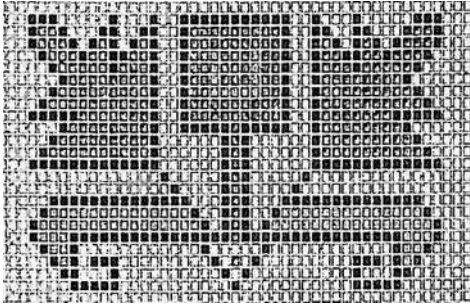
UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Atölye ortamını hazırlayınız.</p>	<p>➤ Temiz ve aydınlık atölye ortamını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Lale motifinin çizimi için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.</p>	<p>➤ 2B 0,5 kurşun kalem, silgi, parşömen kâğıdı, kareli kâğıt, cetvel ve çizim masasını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Lale motifinin çizimlerini inceleyiniz.</p>	
	
<p>Resim 2.8: Lale motifi</p>	<p>Resim 2.9: Lale motifi</p>
	
<p>Resim 2.10: Lale motifi</p>	<p>Resim 2.11: Lale motifi</p>

Resim 2.12: Lale motifi

- Çizmek istediğiniz lale motifini belirleyiniz.

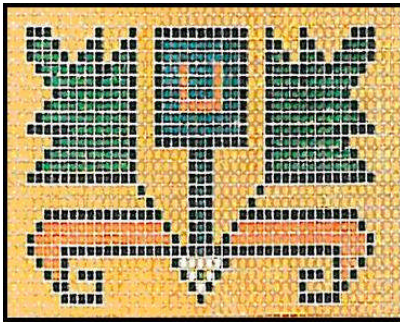

Şekil 2.3: Lale motifinin karelenmesi

- Kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz lale motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.

- Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız.

- Temiz ve düzenli çalışınız.

Şekil 2.4: Lale motifinin renklendirilmesi

- Kareli kâğıtlara çizdiğiniz motiflerin kırıışmaması için fon kartonuna yapıştırmınız.

- Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için kareleri düzgün ve net çiziniz.
- Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgileri aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayarak değerlendiriniz.

1. Zambakgiller familyasına ait ilkbaharda çiçek açan bitki aşağıdakilerden hangisidir?
A) Lale
B) Sümbül
C) Karanfil
D) Gül
2. Lale hangi yüzyıldan itibaren el sanatlarında süsleme motifi olarak kullanılmaya başlanmıştır?
A) 14. yüzyıl
B) 15. yüzyıl
C) 12. yüzyıl
D) 16. yüzyıl
3. “Herhangi bir nesnenin karakterini bozmadan yalınlaştırarak veya ilaveler yaparak süsleyici şematik biçimine getirilmiş durumudur” tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?
A) Modernizasyon
B) Halı dokuma
C) Kilim dokuma
D) Stilizasyon
4. Gül, karanfil, lale hangi tür motiflerdendir?
A) Bitkisel motif
B) Geometrik motif
C) Hayvan figürlü
D) İnsan figürlü
5. “Lale Motifi”nin içerdiği sembol dili aşağıdakilerden hangisidir?
A) Nazara karşı kullanılmıştır
B) Temizliği ve ibadeti simgeler
C) Hayat, aşk ve ölümsüzlüğü simgeler
D) Evlenme isteğini belirten motiftir
6. Türk halılarında kaç çeşit lale kullanılmıştır?
A) 5
B) 3
C) 7
D) 10

7. Hangi halılarda lale motifi kullanılmıştır?
- A) Gördes halılarında
 - B) İnan halılarında
 - C) Çin halılarında
 - D) Çanakkale halılarında

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınız belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetini tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak karanfil motifini çizebileceksiniz

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatlarında, halı ve kilim desenlerinde kullanılan bitkisel motiflerden karanfil motifini inceleyerek, inceleme sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. HALIDA KULLANILAN KARANFİL MOTİFİ

3.1. Tanımı

Anadolu el sanatlarında kullanılan bitkisel motiflerden biri de karanfil motifidir. Karanfil, motifleştirilerek Cennet sembolü olarak dokumalarda kullanılmıştır. Gül, karanfil, menekşe dağlarda yabani olarak en çok rastlanan koku ve renklerinden dolayı çok sevilen çiçeklerdir.

Karanfil çiçeği karşılıklı, ensiz, sivri yapraklı, düğüm düğüm, ince saplı, otsu bitkilerdir. Dalcıkların ucunda tek tek ya da topluca bulunan çiçekleri beyaz, pembe ya da kırmızı renklidir. Her çiçek bir çanakçık oluşturan dört burğu yaprakçığıyla belirgindir. Bahçe karanfili en ünlüsüdür. Bu karanfilin katmerli, yarı katmerli, alacalı ve hoş kokulu pek çok çeşidi vardır.

Kır karanfili çim gibi sık biten, çok zarif küçük çiçekli ve ince saçaklı taçyapraklıdır.

İki yıllık ya da yıllık olan Çin karanfili çok değişik çiçekli bir bitkidir.

İki yıllık ya da çok yıllık bir karanfil türü olan kıllı karanfil ya da Hüsni Yusuf olarak da bilinen sap ucunda şemsiye biçiminde toplu küçük çiçekler açan bir türdür. Karanfiller çoğunlukla kuzey yarım kürenin ılıman bölgelerinde, özellikle Akdeniz havzasında yetişen bitkilerdir.

Karanfil, karanfilgiller familyasına aittir ve 80 kadar cinsi, 2000'den fazla türü vardır.

Karanfilin düz kırmızı ve düz pembenin değişik tonlarını gösterebildiği gibi düz sarı ve düz beyaz renkleri de vardır. Bazı çeşitlerinin taç yaprakları ikinci bir renkle çizgili veya beneklidir. Karanfil çiçekleri, gösterişinden başka güzel kokulu oluşuyla da şöhret yapmış bir bitkidir.

Karanfil motifi halının bordür kısmında, orta kısımda ve halının her yerinde kullanılmaya başlanmıştır.

Resim 3.1: Karanfil motifleri

3.2. Özellikleri

Türk halılarında en çeşitli motifleri, bitkisel motifleri oluşturur. Halı da çini ve duvar süslemeleri gibi düz satırlı bir malzeme olduğu için çeşitli ve göze hoş görünecek etkin motiflerle doldurulması gerekir. Bunun için de en elverişli desenler şüphesiz hayranı olduğumuz ağaç, yaprak ve çiçeklerdir.

Renk ve güzellikleri ile insanların daima zevkini okşayan tabiat ürünü karanfil çiçeği, halı için en elverişli bir motiftir. Özellikle çini ve kumaş sanatının en yüksek derecesine ulaştığı XVI. yüzyılda halılarda da bu motiflerin aynı dereceye yükseldikleri görülür. Nitekim bütün çeşitleriyle en nadide örneklerle bu yüzyıl parçalarında rastlamak mümkündür. Türk halılarında en çok görülen çiçekler lale, karanfil, sümbül, gül goncası, Rodos zambağı, lotus, şeftali, nar bahar çiçekleri, mine vb. dir.

Karanfil motifi, kumaşlar gibi halılarda da çok kullanılmıştır. Hatta halılarda laleden daha çok işlenmiştir. Karanfil 3–5 taçyapraklı ve bazen de kenarları çok parçalanmış tek çiçekten ibarettir. 3 taçyapraklısı halılarda daha çok bulunur. Özellikle bordür için güzel bir çiçektir. Bazen de karanfil bir sap etrafında tek dal hâlinde sıralanır veya vazolarda görülür. Tek saplılar, seccade mihraplarının üzerinde sıralar hâlinde dikkati çeker. Bir dal üzerine sırlanmış olanlar ise çoğunlukla büyük taban halılarında görülür.

3.3. Anlamları

Motifler bir iletişim gereksinimi olarak sembollerden türemiş karşılıklı anlaşılma amacına dönüktürler. Kapsamlarında gizemli mit bulundurlar ve büyüler dünyasının ürünleridirler. Bu nedenle bunların kullanımı salt süsleme amacına dönük olmayıp, aynı zamanda esrarengiz güçler içerdikleri için estetikten çok psikolojik anlam baskındır.

Kullanılan motifler, tarihsel gelişim boyunca Anadolu'daki konumu, gelişimi ve günümüzdeki kullanımının anlaşılmasını göstermiştir.

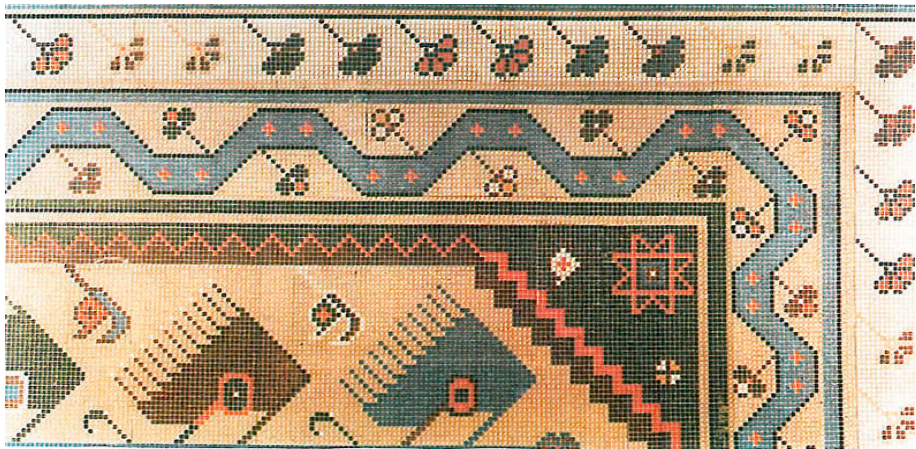
Türk halılarında kullanılan motiflerin anlamı bölgelere göre farklılık göstermektedir.

Dokumalarda kullanılan çiçek motifleri genel anlamda Cennet bahçesini sembolize eder. Karanfil motifi Cenneti ve dünyevi güzellikleri simgeler. Güzelliği, tabiatı, doğurganlığı vurgular. Mutluluğun aşkın saflığını ifade eder.

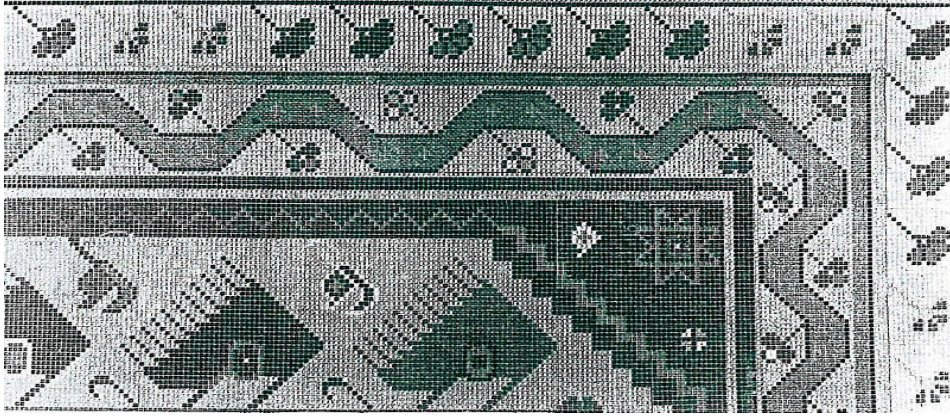
3.4. Karanfil Motifinde Kullanılan Renkler

Halı motiflerinin ve renklerinin içeriği, onu dokuyan insanın sosyo-kültürel yaşamının bir aynası ve yansıması görünümündedir. Gelenekler, görenekler dokunmuştur halının üstüne. Bu nedenle semboller de bin yılların sesi ve dilidir. Zira insanını daha alfabeden evvel şekillerini oluşturduğu, bu şekillere anlamlar yüklediği ve söz konusu anlatım öğelerinin yazıyı doğuran ifade değerleri olduğu açıktır. Bu şekilsel anlatımlarla kadınlar, anlam yüklü sembollerini, düşüncelerini halılarına dokumuşlardır. Halk, sanatsal bir kurgu ve bir kültür biriminin döküldüğü yazı tahtasıdır.

Yeşil bahar rengi, Cennet rengidir. Kırmızı ise yaşamın, doğurganlığın ve yeniden doğuşun sembolüdür (Şekil 3.1 – Şekil 3.2 – Resim 3.2).

Şekil 3.1: Halıda kullanılan karanfil motifi (renklendirilmiş)

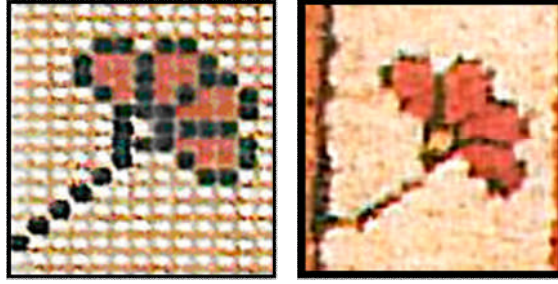
Şekil 3.2: Halıda kullanılan karanfil motifi

Resim 3.2: Muğla Fethiye halısı

- İl – İlçe: Muğla, Fethiye
- Devir: 19. yy.
- Ölçüler: 108x160 cm

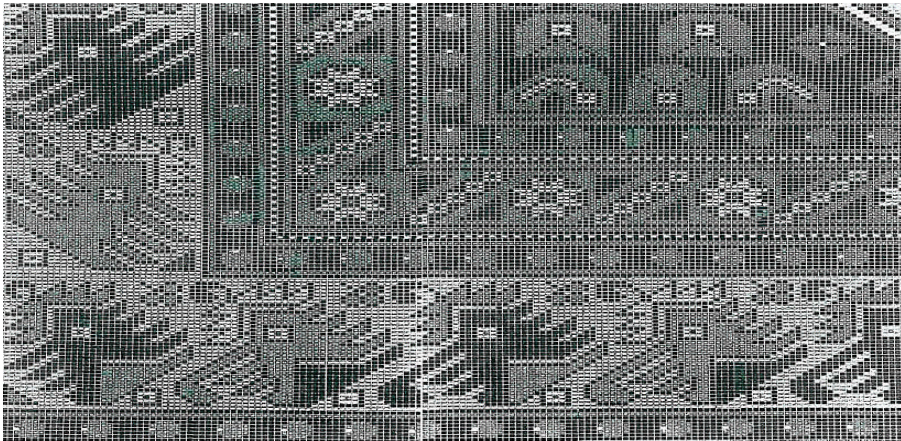
Resim 3.2’de yer alan halının birinci bordüründe karanfil motifleri kırmızı, mavi, turuncu, pembe renklerle dokunmuştur. Karanfil motifi, Cennet bahçesini simgelemektedir.

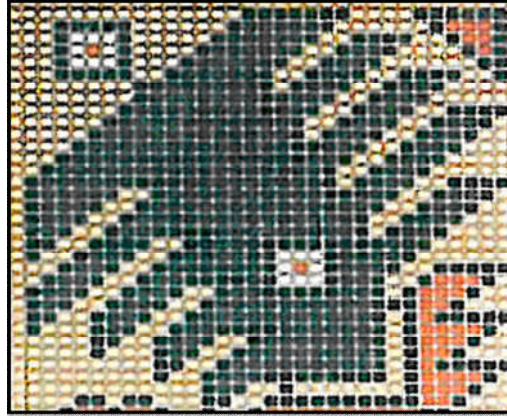
Resim 3.3: Karanfil motiflerinin yakın detayı

Şekil 3.3

Şekil 3.4

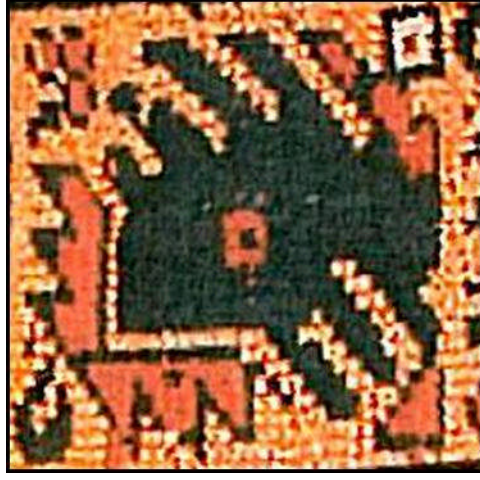
Şekil 3.5: Karanfil motifinin yakın detayı

Resim 3.4: Balıkesir Sındırgı halısı

- İl – İlçe: Balıkesir, Sındırgı
- Devir: 18. yy.
- Ölçüler: 102x135 cm

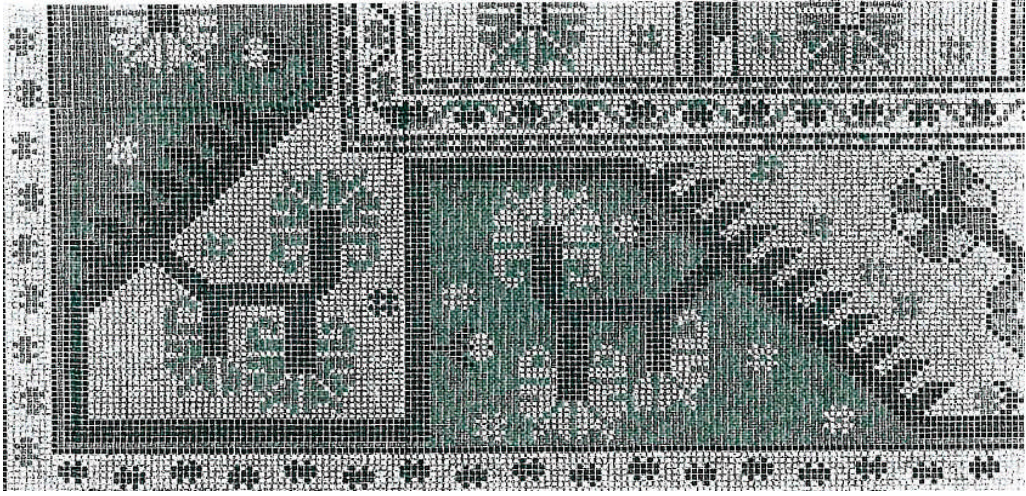
Resim 3.4’ de yer alan halının ikinci bordüründe karanfil motifi mavi, kırmızı, beyaz, lacivert renklerle dokunmuştur. Karanfil motifi Cennet bahçesini simgelemektedir.

Resim 3.5: Karanfil motifi yakın detayı

Şekil 3.6: Karanfil motifli halı çizimi (renklendirilmiş)

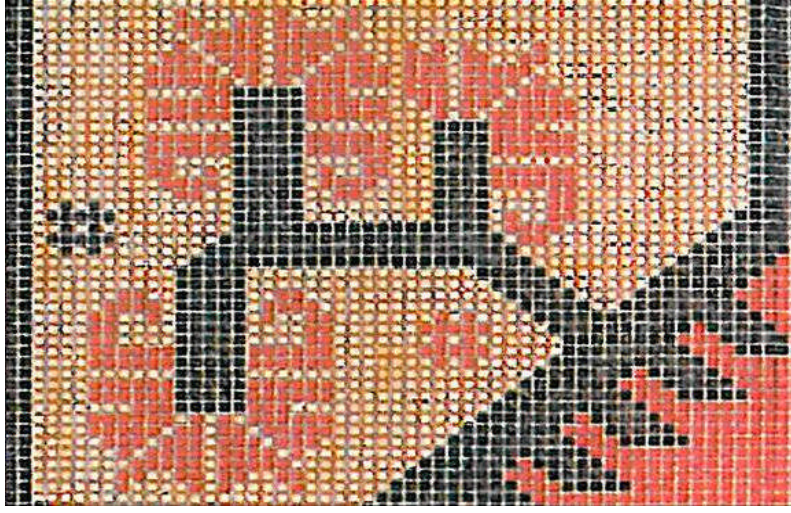
Şekil 3.7: Karanfil motifli halı çizimi

Resim 3.6

- İl – İlçe: Muğla, Milas
- Devir: 18. yy.
- Ölçüler: 110x160 cm

Resim 3.6’da yer alan halının geniş bordüründe ve şeritler hâlinde sıralanmış olan halının orta bölümünde karanfil motifi mavi, kırmızı, bej, sarı, beyaz, lacivert renklerle uygulanmıştır.

Şekil 3.8: Karanfil motifi yakın detay

Resim 3.7

- İl – İlçe: Muğla, Milas
- Devir: 19. yy.
- Ölçüler: 96x156 cm

Resim 3,7’de yer alan halının geniş bordüründe karanfil, gül lale motifleri sarı, mavi, kırmızı, beyaz, renklerle uygulanmıştır. Orta bölümde ise karanfil motifleri kırmızı zemin üzerine lacivert, mavi, sarı, renklerle dokunmuştur. Milas yöresine ait olan bu halı, mutluluk ve Cennet bahçesini simgeler.

Resim 3.8: Karanfil motiflerinin yakın detayı

Şekil 3.9

Şekil 3.10

Resim 3.9: Balıkesir halısı

- İl: Balıkesir
- Devir: 17. yy.
- Ölçüler: 122x171 cm

Resim 3.9’da yer alan halının madalyonunda elma çiçeği ve karanfil motifleri yer alır. Karanfil motifi sarı zemin üzerine kırmızı, beyaz, mavi renklerle uygulanmıştır.

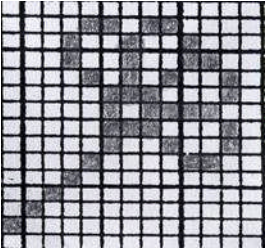
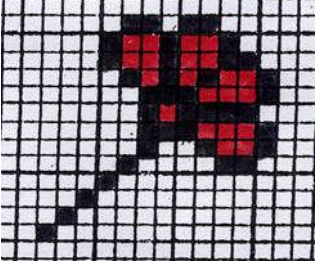

Resim 3.10: Karanfil motifinin yakın detayı

UYGULAMA FAALİYETİ

Kompozisyon oluşturmak

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Atölye ortamını hazırlayınız.	➤ Temiz ve aydınlık atölye ortamını hazırlayınız.
➤ Motif çizimi için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.	➤ 2B 0,5 kurşun kalem, silgi, parşömen kâğıdı, kareli kâğıt, cetvel ve çizim masasını hazırlayınız.
➤ Karanfil motiflerini inceleyiniz.	
	
Resim 3.11: Karanfil motifi	Resim 3.12: Karanfil motifi
	
Resim 3.13: Karanfil motifi	Resim 3.14: Karanfil motifi

 <p>Resim 3.15: Karanfil motifi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizmek istediğiniz karanfil motifini belirleyiniz.
 <p>Şekil 3.11: Karanfil motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki milimlik kareli kâğıdı seçiniz. ➤ Kareli kâğıda, seçtiğiniz karanfil motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.
 <p>Şekil 3.12</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıttaki karanfil motifini renklendiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilerek renklendirilmesi önemlidir. Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıtlarına çizdiğiniz motiflerin kırışmaması için fon kartonuna yapıştırınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Temiz ve düzenli çalışınız

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgileri aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayarak değerlendiriniz.

1. “Karanfil” hangi motif çeşitlerindedir?
A) Bitkisel motifler
B) Yemiş ve meyveler
C) Figür motifler
D) Geometrik motifler
2. “Karanfil motifi”nin içerdiği sembol dili aşağıdakilerden hangisidir?
A) Nazara karşı kullanılmıştır
B) Temizliği ve ibadeti simgeler
C) Bereket ve bolluğu simgeler
D) Cennet bahçesini temsil eder
3. “Karanfil motifi” halının hangi kısımlarında kullanılmıştır?
A) Bordür kısmında
B) Halının orta bölümünde
C) Halının her bölümünde
D) Kilim dokumasında

Aşağıda verilen sorulardaki boşluklara uygun ifadeleri yerleştirerek faaliyete ilişkin bilgilerinizi ölçünüz.

4. karşılıklı, ensiz, sivri yapraklı, düğüm düğüm, ince saplı otsu bitkilerdir.
5. Türk halılarında kullanılan karanfil motiflerinin anlamı göre farklılık gösterir.
6. Halı dokumasında kullanılan karanfil motifi, stilize edilerek oluşturulmuştur.
7. Bir dal üzerinde sırlanmış karanfil motifi çoğunlukla halılarında görülür.

Aşağıdaki sorular; doğru ve yanlış olarak hazırlanmıştır. Verilen ifadeye göre parantez içine doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

8. () Karanfil 3–5 taçyapraklı ve bazen de kenarları çok parçalanmış tek çiçekten ibarettir.

9. () Karanfil, karanfilgiller familyasına ait olup 80 kadar cinsi 2000'den fazla türü vardır.
10. () "Karanfil motifi" nazara karşı kullanılmıştır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplarınız için konularda ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak gül motiflerini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatlarında, halı ve kilim desenlerinde kullanılan bitkisel motiflerden gül motifini inceleyerek, inceleme sonuçlarınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. HALIDA KULLANILAN GÜL MOTİFİ

4.1. Tanımı

Gül motifleştirilerek halı dokumasında yaygın olarak kullanılmıştır. Halılarda kullanılan gül motifi, evliliği ve cennet bahçesini simgeler.

Gülgiller familyasına ait yabangülü, çardak gülü, okka gülü gibi adlarla tanıdığımız 100 kadar türü ve binlerce melez çeşidi olan güzel kokulu bir bitkidir. Hemen hepsinin sapı dikenli, sap yaprakları tüylüdür. Yuvarlak, yumurta şeklinde veya yayvan olan çanağı 5 parçalıdır. Çanak yaprakları genellikle ince oymalıdır.

Güllerin birçok türü bulunmaktadır. Genel olarak güller, çiçek ve gövde şekillerine göre sınıflandırılır. Bunlar:

- **Çiçekleri bakımından:**
 - Yalınkat güller
 - Yarım katmerli güller
 - Katmerli güller
- **Boyları bakımından:**
 - Bodur güller
 - Yüksek boylu güller
 - Sarılıcı – sarmaşık güller

- **Çiçek açma zamanına göre:**
 - Yılda bir çiçek açanlar
 - Yılda birden çok çiçek açanlar
 - Yediveren güller
- **Katmer çiçekleri bakımından:**
 - Çiçekleri küçük katmerli
 - Çiçekleri normal katmerli
 - Çiçekleri büyük katmerli güller

Gülün ana vatanı Anadolu, İran ve Çin'dir. Türklerin milli çiçeği sayılan ve çiçeklerin kraliçesi diyebileceğimiz bu bitki herkes tarafından sevilen bir çiçektir.

Sarının, kırmızının, beyaz ve pembenin çeşitli tonlarını gösteren değişik şekilli örnekleriyle dokumada gül motifi yaygın olarak kullanılmıştır.

Dokumalarda kullanılan gül motifinin bir kısmında hafif bir stilizasyon görülürken bazılarında aşırı stilizasyon görülür.

Gül motifi çeşitliliği bakımından uygulanmasının kolay olması nedeniyle el sanatlarında yaygın olarak kullanılmıştır.

4.2. Özellikleri

Bitkisel motiflerden; çiçekleri aşırı stilize edilmiş kaynağı belli olmayan çiçekler (Hatai, goncagül, penç), yarı stilize edilip kaynağı belli olan çiçekler (lale, sümbül, karanfil vb.), hayvansal kökenli stilize çiçekler ve naturalist özelliklerini koruyan çiçekler olmak üzere sınıflandırılır:

- **Aşırı stilize edilmiş kaynağı belli olmayan çiçekler:**

Hatai(Hatayi): Orta Asya kökenli bir motif olup çıkış yeri olan (Hitay, Hatay)'ın ismiyle tanınır. Çeşitli çiçeklerin (dikey) kesitlerinin anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşur.

Motif genellikle simetrik olarak çizilir. Dış hat olarak (oval) bir görünümü vardır. Motif, temel özellikleri bozulmadan birçok sanatçı tarafından değişik şekillerde yorumlanarak çok zengin bir çeşitlilik kazanmıştır.

- **Goncagül:** Tam açılmamış bir çiçeğin (dikey) kesitinin stilize edilmesiyle oluşur.

Taıyaprakları ve çanak kısmı belli olan goncagölün, meşıme ve tohumları daha belirgin olarak çizilirse motif Hatayi'ye dnölşür.

- **Penç:** Herhangi bir çiçeğin (yatay) kesitinin anatomik çizgilerinin üsluplaştırılmasıyla oluşur.

Altı yaprağı kadar eşitleri olan penler Fara isimler almışlardır (yek penç, dü penç, se penç vb.). En çok kullanılan penç (beş) berk (yaprak) motifi olup, kısaca penç diye adlandırılır.

Penç motifi sap dnölşlerinde veya kesişmelerde (belirli bir yönü göstermediği için) ok rahatlıkla kullanılabilir.

➤ **Yarı stilize edilip kaynağı belli olan iekler:**

Stilize edilmiş olmalarına rağmen karakteristik özelliklerini koruyan çiçekler, kendi isimleriyle kompozisyonlarda yer alırlar (lale, sümböl, karanfil, gül vb.).

Bu türdeki çiçekler de (dikey) kesitin stilize edilmesiyle oluşur. Her iek kendi sapı üzerinde bulunur. Sümböl gibi bir dal etrafında oluşan çiçekler desene hareketlilik kazandırır.

Çok zengin bir çeşitliliğe sahip olan bu gruptaki çiçeklerden sadece lale motifinin İstanbul'da değişik alanlarda kullanılan türleri 1250'ye yakındır.

XVI. yüzyılda halılarda gül motiflerinin zengin örnekleri görülür.

4.3. Anlamları

Dokumada kullanılan motiflerin anlamları, bölgelere göre farklılık gösterir.

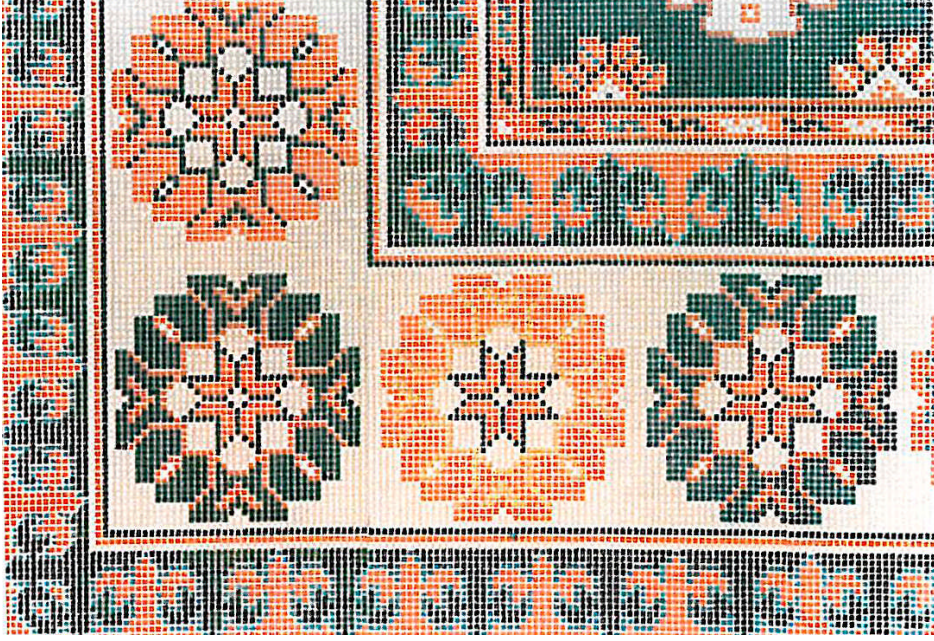
Halıda kullanılan gül şeklindeki fiyonklar, aşkın platonik yönlerini ve akan suyu simgeler. Halıyı dokuyan kişinin kocasına olan aşkını ve evliliğine duyduğu sevgiyi simgeler.

Gül motifleri, bir aşk ilişkisinin varlığını ve aşkın saflığını ifade eder. Evliliği ve Cennet bahçesini sembolize eder. Gül motifleri, mutluluk ve aşkın belirtisidir.

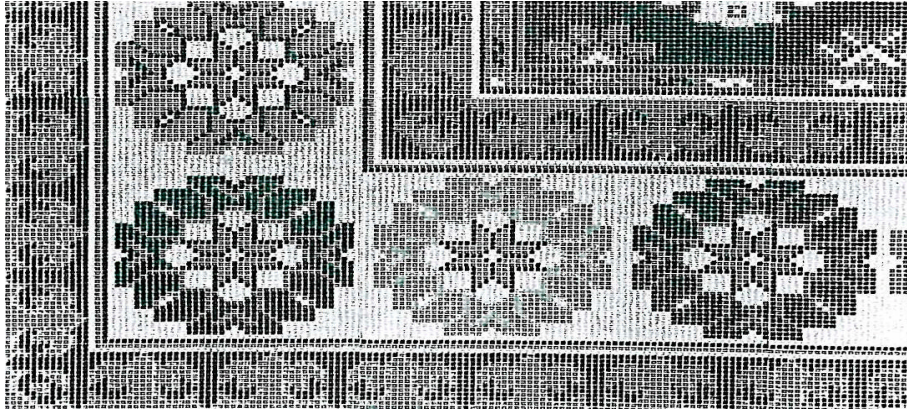
4.4. Gül Motifinde Kullanılan Renkler

Değişik sosyal kültürel özelliklere sahip toplumlarda ve bunların sembolik göstergelerinde, yaşam biçimlerine ve düzeylerine paralel olarak, simgesel görüntüleri değişiklik gösterir. Halı dokumasında kullanılan renkler de bölgelere göre farklılık gösterir. İçerdiği anlamı da önemlidir. Yeşil yağmurun, bolluğun bereketidir. Sarı toprağın, altının, ermişliğin rengidir.

Gökyüzü gök mavisi, açık mavi renkle simgeleştirilmiştir (Şekil 4.1 - Şekil 4.2 - Resim 4.1).

Şekil 4.1

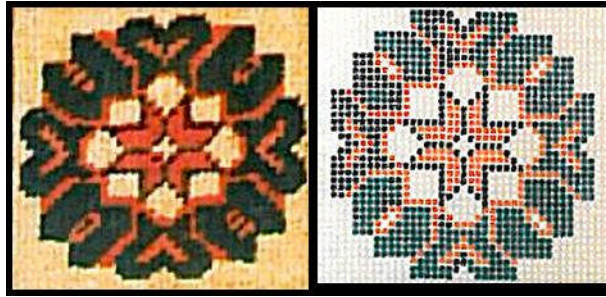
Şekil 4.2

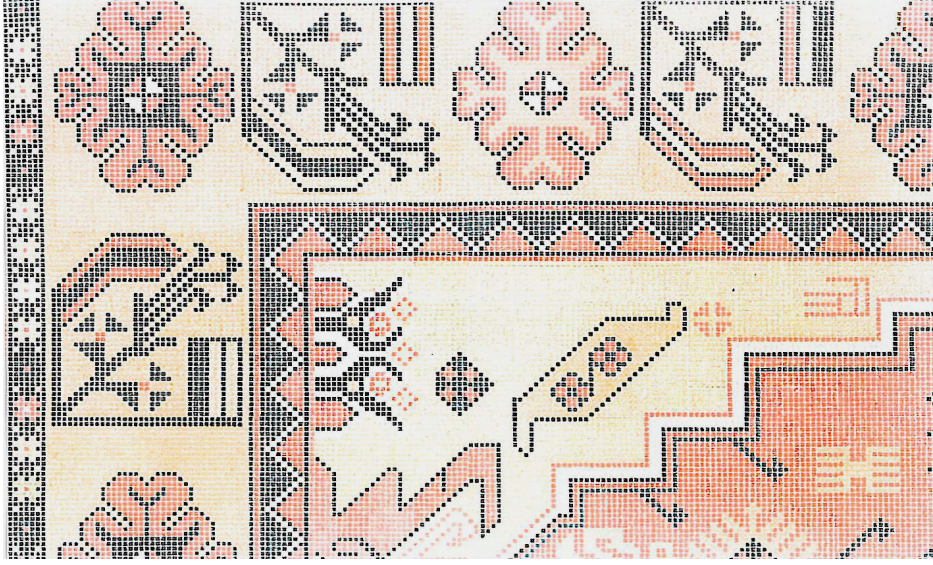
Resim 4.1

- İl: Balıkesir
- Devir: 17. yy.
- Ölçüler: 122x171 cm

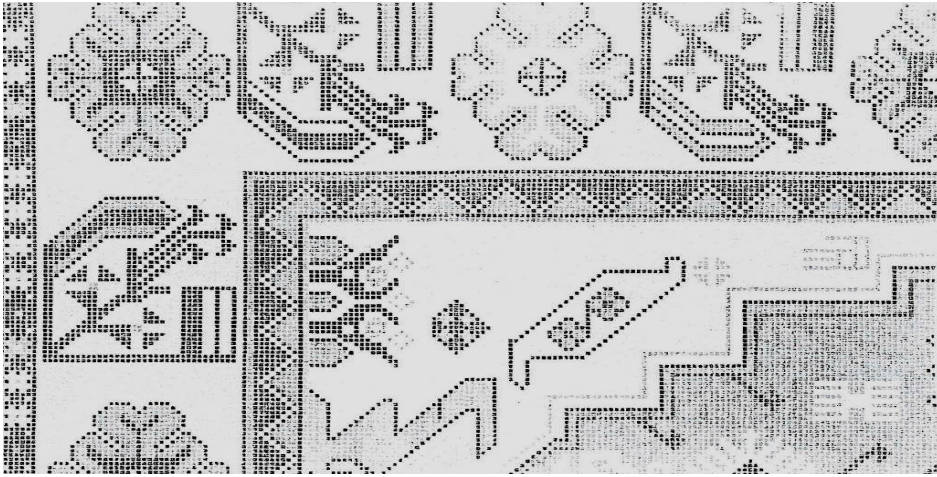
Resim 4.1’de yer alan halının geniş bordüründe kullanılan gül motifleri mavi, kırmızı, turuncu, sarı renklerle dokunmuştur. Gül motifleri Cennet bahçesini simgelemektedir.

Resim 4.2: Gül motiflerinin yakın detayı

Şekil 4.3

Şekil 4.4

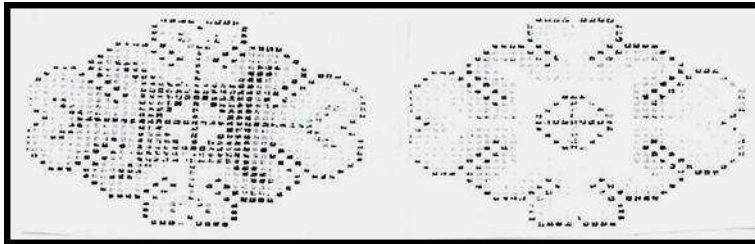
Resim 4.3

- İl: Konya
- Devir: 18. yy.
- Ölçüler: 106x107 cm

Resim 4.3'te yer alan halının geniş bordüründeki gül motifleri sarı zemin üzerine kırmızı, mavi, sarı, beyaz, yeşil, turuncu renklerle dokunmuştur. Gül motifleri Cennet bahçesini temsil eder.

Resim 4.4

Şekil 4.5

Resim 4.5

Resim 4.5'te yer alan halının geniş bordüründe beyaz zemin üzerinde kırmızı, lacivert, mavi, beyaz renkleriyle gül motifleri dokunmuştur.

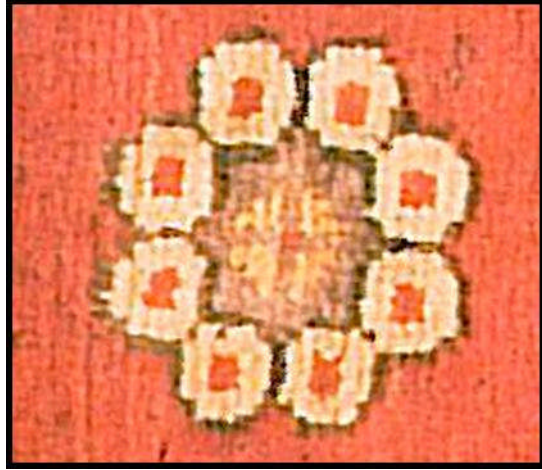

Resim 4.6: Gül motiflerinin yakın detayı

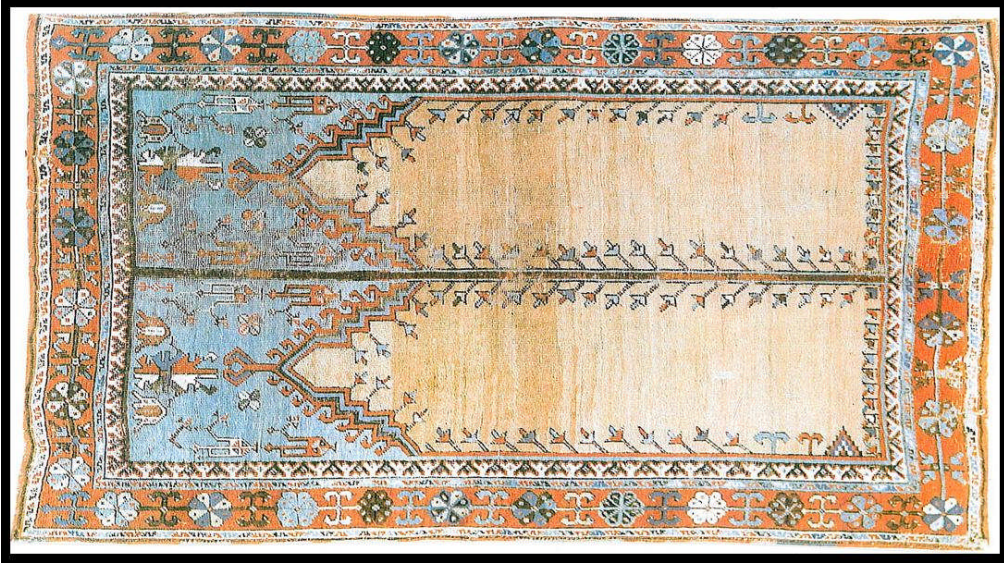

Resim 4.7

Resim 4.7’de yer alan halının orta bölümünde kırmızı zemin üzerine beyaz, mavi, sarı, turuncu renklerle gül motifleri; yine halının orta kısmında mavi zemin üzerine kırmızı, mavi ve beyaz renklerle gül motifleri dokunmuştur.

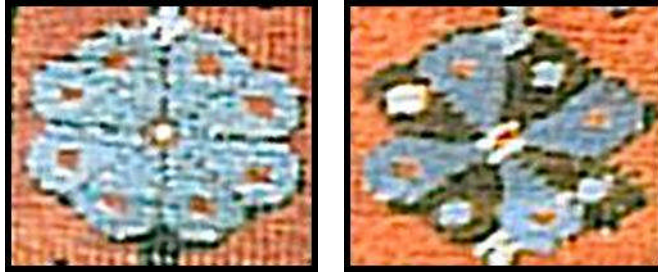
Resim 4.8: Gül motiflerinin yakın detayı

Resim 4.9

- İl – İlçe: Muğla, Ladik
- Devir: 18. yy.
- Ölçüler: 123x195 cm

Resim 4.9’da yer alan halının bordüründe kırmızı zemin üzerine beyaz, açık mavi, mavi ve kahverengi renklerle gül motifleri dokunmuştur. Bu halı bir bütün olarak Cennet bahçesini temsil etmektedir.

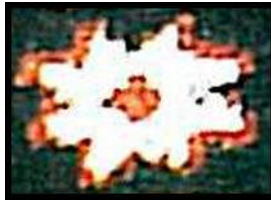
Resim 4.10: Gül motifinin yakın detayı

Resim 4.11

- İl: Konya
- Devir: 18. yy.
- Ölçüler: 114x171 cm

Resim 4.11’de yer alan halının orta bölümünde sarı zemin üzerine kırmızı, mavi ve beyaz renklerle gül motifi dokunmuştur. Halının bordüründe ise siyah zemin üzerine beyaz, kırmızı, mavi, sarı, lacivert renklerle gül motifleri uygulanmıştır.

Resim 4.12: Gül motifi yakın detay

Resim 4.13

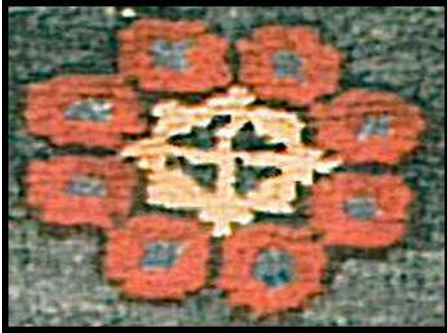
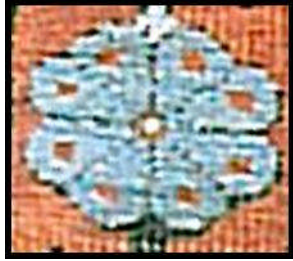
Resim 4.13'te yer alan halının geniş bordüründe siyah zemin üzerine sarı, kırmızı, beyaz, yeşil ve mavi renklerle gül motifleri uygulanmıştır.

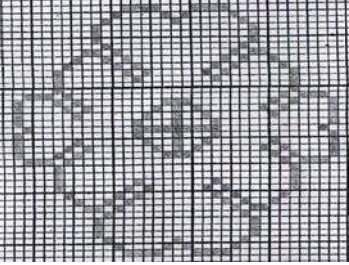
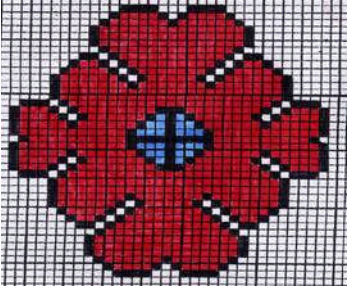

Resim 4.14: Gül motifi yakın detay

UYGULAMA FAALİYETİ

Kompozisyon oluşturmak

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Atölye ortamını hazırlayınız.</p>	<p>➤ Temiz ve aydınlık atölye ortamını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Motif çizimi için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.</p>	<p>➤ 2B 0,5 kurşun kalem, silgi, parşömen kâğıdı, kareli kâğıt, cetvel ve çizim masasını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Gül motiflerini inceleyiniz.</p>	
	
<p>Resim 4.15: Gül motifi</p>	<p>Resim 4.16: Gül motifi</p>
	
<p>Resim 4.17: Gül motifi</p>	<p>Resim 4.18: Gül motifi</p>

 <p>Resim 4.19: Gül motifi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizmek istediğiniz gül motifini belirleyiniz.
 <p>Şekil 4.6: Gül motifinin kareli kağıda çizilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki milimlik kareli kâğıdı seçiniz. ➤ Kareli kâğıda, seçtiğiniz gül motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.
 <p>Şekil 4.7: Kareli kağıttaki gül motifinin renklendirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilerek renklendirilmesi önemlidir. Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıtlara çizdiğiniz motiflerin kırışmaması için fon kartonuna yapıştırınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dikkatli ve özenli olunuz
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Temiz ve düzenli olunuz

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen sorulardaki boşluklara uygun ifadeleri yerleştirerek faaliyete ilişkin bilgilerinizi ölçünüz.

1. çeşitliliği bakımından, uygulanmasının kolay olması nedeniyle el sanatlarında yaygın olarak kullanılmıştır.
2. Gülün ana vatanı dır.
3. Hatai, goncagül, penç aşırı stilize edilmiş olmayan çiçeklerdir.
4. XVI. yy. halılılarında zengin örneklerini görmekteyiz.

Aşağıdaki sorular; doğru ve yanlış olarak hazırlanmıştır. Verilen ifadeye göre parantez içine doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

5. () Halıda kullanılan gül şeklindeki fiyonklar aşkın platonik yönlerini sembolize eder.
6. () Gül motifleri, mutluluk ve aşkın belirtisidir.
7. () Yarı stilize edilip kaynağı belli olan çiçekler lale, sümbül, karanfil ve güldür.
8. () Halı dokumasında kullanılan motiflerin anlamları bölgelere göre farklılık göstermez.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplarınız için konularda ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak yaprak motifini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatlarında, halı ve kilim desenlerinde kullanılan bitkisel motiflerden yaprak motifini inceleyerek, inceleme sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. HALIDA KULLANILAN YAPRAK MOTİFİ

5.1. Tanımı

Halıda kullanılan bitkisel motiflerden biri de yaprak motifidir. Yaprığın motifleştirilmesinde esin kaynağı olarak doğada bulunan çeşitli ağaçların yaprakları olmuştur. Bunlar; tabii hâlde, geometrik hâlde, şematik hâlde, stilize hâlde, ideal hâlde kullanılmıştır. Değişik çiçek yapraklarının stilizasyona uğramış hâli sık kullanılır. Basit ve küçük yapraklar, dilimlenmiş yapraklar, iri dişli yapraklar, hançer kıvrımlı yapraklar kullanılır.

5.2. Özellikleri

Yaprak, halılarda en önemli süs unsurlarından biri olması sebebiyle çok rastlanan bir motiftir. Geometrik şekilli bazı seccadeler, müstesna bütün Türk halılarında yaprak motifine çok yer verilir. Çoğunlukla yeşilden başka renklerle işlenmiş olmaları dikkati çeker. Genel olarak yaprak, zamana göre değiştiği ve tarih tespitinde de önemli rol oynadığı için ayrıca değer taşır. Türk halılarda yapraklar, yuvarlak ve uzun olmak üzere iki gruba ayrılabilir. Yuvarlak yapraklar ya sarmaşık yaprağı gibi küçük kenarları, düz veya az oyuntulu veyahut da asma ve çınar yaprağında olduğu gibi oyuntulu olurlar. Bazen de çok oyuntulu yapraklarla beraber büyük yapraklar da yer alır. Bunlar taban halılarında ve özellikle Uşak halılarında görülür.

Uzun yapraklar da düzgün ve oyuntulu olmak üzere iki gruba ayrılır. Düz yaprakların büyük, küçük birçok çeşitleri olduğu gibi kenarları oyuntulu yaprakların da 3–10 parçalı çeşitleri vardır. Pençeye benzemesi dolayısıyla (pençe yaprak) adını alan üç yapraklı küçük yaprak şekline, eski ve özellikle XVIII. yüzyıl halılarında çok rastlanır. Kenarları daha çok oyuntulu, her boyda yaprak şekilleri de halılara işlenmiştir. Bazen yaprakların içine çiçek veya başka motif de yapıldığı görülür.

Değişik çiçeklerin yapraklarının stilizasyona uğramış hâli sık kullanılır.

Geometrik desen ağırlıklı Selçuklu sanatında yerini fazla bulamayan yaprak, Osmanlı sanatında XVI. yüzyılda stilize ve doğal hâliyle mükemmele ulaşmıştır.

- Hatai, penç ve goncagülü oluşturan yaprak, süsleme sanatımızda aşağıdaki şekillerde çizilmiştir:
 - Basit ve küçük yapraklar
 - Parçalı ve dilimli yapraklar
 - İri dişli yapraklar
 - Hançer (kıvrım) yapraklar
 - Ortadan katlı yapraklar
 - Geometrik yapraklar

Birbirlerine sarılmış yapraklarla oluşan düzenlemeye sadberk denir.

Büyük boy yapraklar üzerine değişik motifler çizilerek daha zarif bir görünüm elde etmek mümkündür.

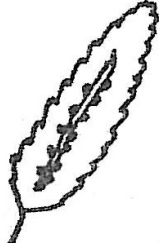
Halı dokumalarında asma, çınar, sarmaşık, tütün yaprağı kullanılmıştır.

5.3. Anlamları

Motifler bir iletişim gereksinimi olarak sembollerden türemiş ve karşılıklı anlaşılma amacına dönüktürler. Kapsamlarında gizemli mitler bulundurlar ve büyüler dünyasının ürünleridirler. Bu nedenle bunların kullanımı salt süsleme amacına dönük olmayıp, aynı zamanda esrarengiz güçler içerdikleri için estetikten çok psikolojik anlam baskındır.

Halılarda kullanılan motiflerin anlamları bölgelere göre farklılık göstermektedir.

Yaprak motifi, doğumu ve ölümü ifade eder. Düşen yaprak ölümü, filizlenen yaprak ise doğumu ve sonsuzluğu ifade eder. Ayrıca ruhun ölümsüzlüğünü simgeler. Halıda kullanılan çınar yaprakları hayatı, Cennet bahçesini, hayat ağacını sembolize eder. Uzun yaşamı ve ruhun sonsuzluğu simgeler. Palmiye yaprağı şeklindeki motifler hayat ağacını simgeler.

Şekil 5.1: Tabii hâlde

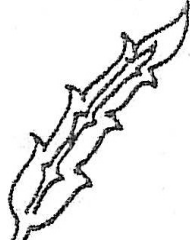
Şekil 5.2: Geometrik hâlde

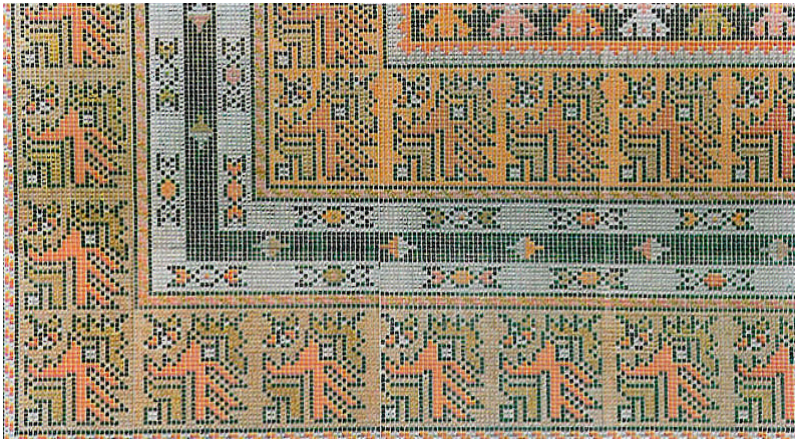
Şekil 5.3: Şematik hâlde

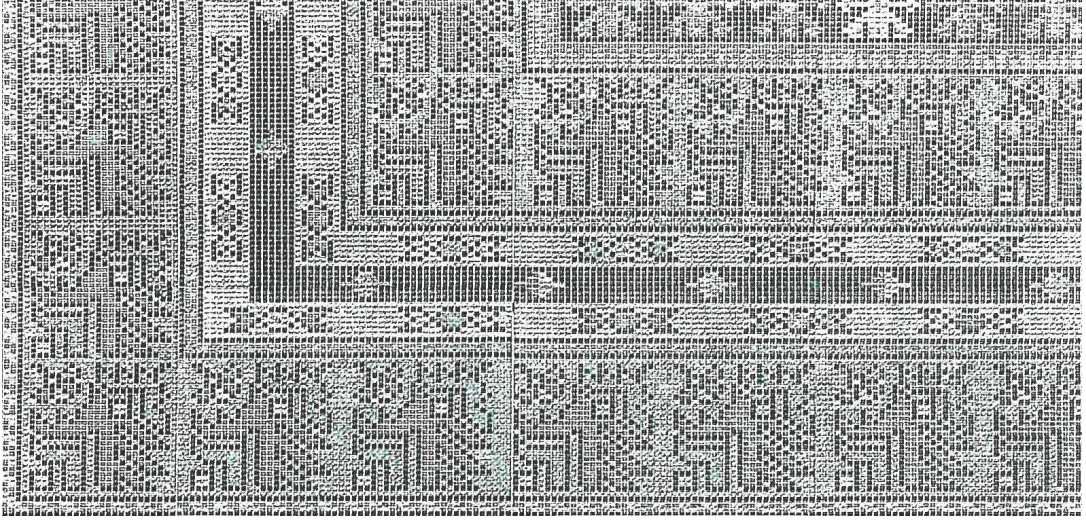
Şekil 5.4: Stilizasyon hâlde

Şekil 5.5: İdeal hâlde

Şekil 5.6: Yaprak motifli halı çizimi

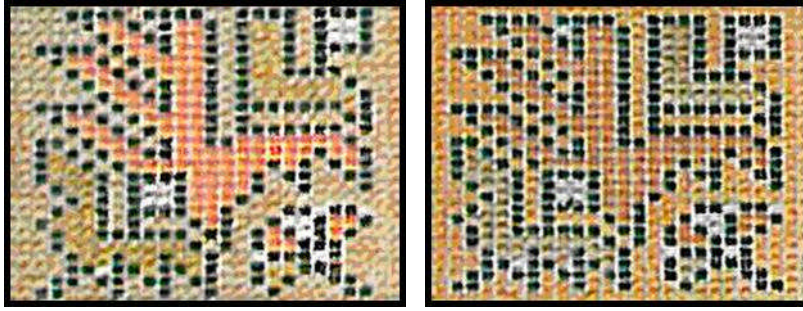
Şekil 5.7: Yaprak motifli halı çizimi

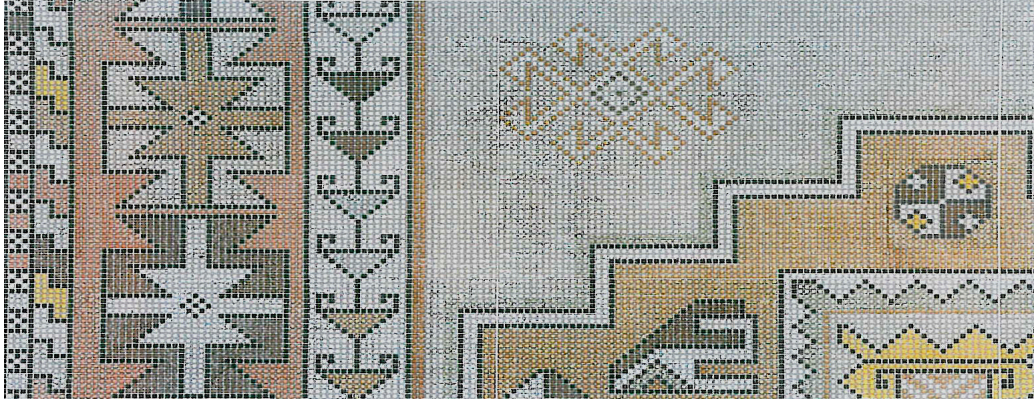
Resim 5.1: Nevşehir Avanos halısı

- İl-İlçe: Nevşehir Avanos
- Devir: 19. yy.
- Ölçüler: 133x200 cm

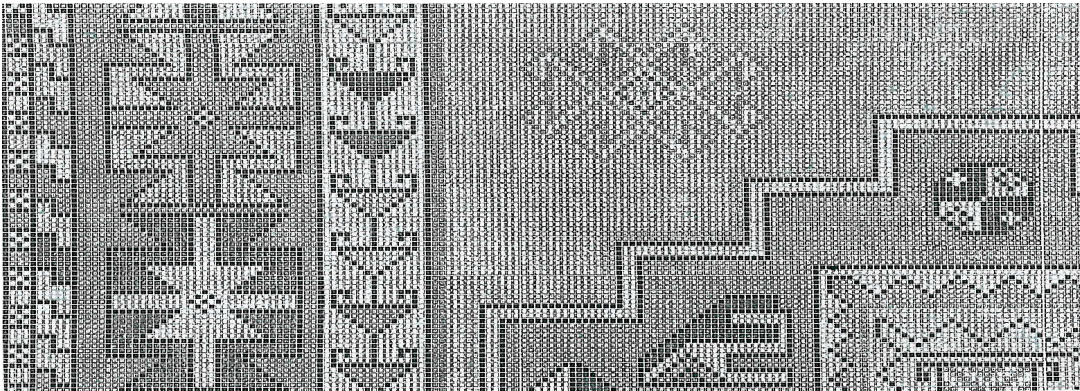
Resim 5.1’de yer alan halının birinci bordüründe açık turuncu zemin üzerine kırmızı, yeşil renklerle; ikinci bordüründe ise sarı zemin üzerine yeşil, kahverengi renklerle çınar yaprağı motifli uygulanmıştır. Çınar yaprağı motifli Cennet bahçesini simgelemektedir.

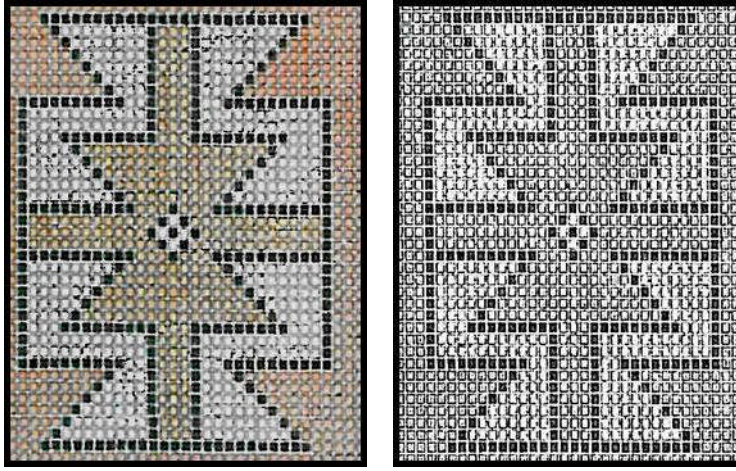
Resim 5.2: Yaprak motiflerinin yakın detayı

Şekil 5.8: Halı çizimi (yaprak motifli)

Şekil 5.9: Halı çizimi

Şekil 5.10: Yaprak çizimi detay

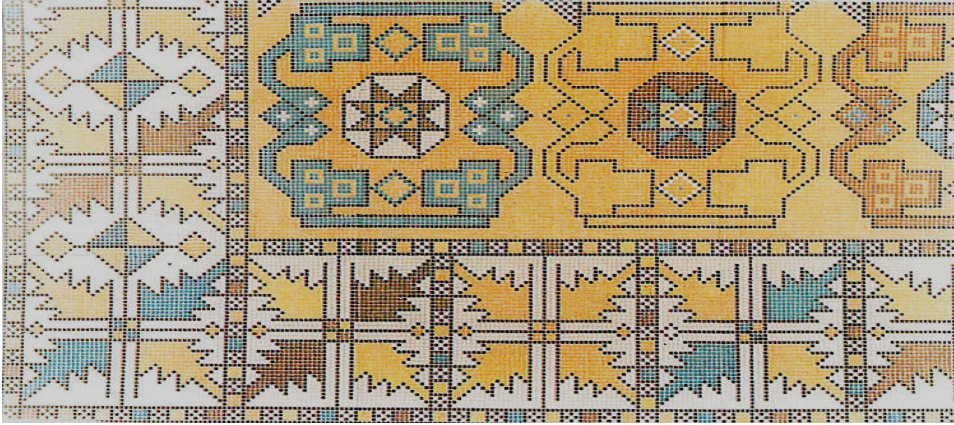
Resim 5.3: Konya halısı

- İl: Konya
- Devir: 19. yy.
- Ölçüler: 109x165 cm

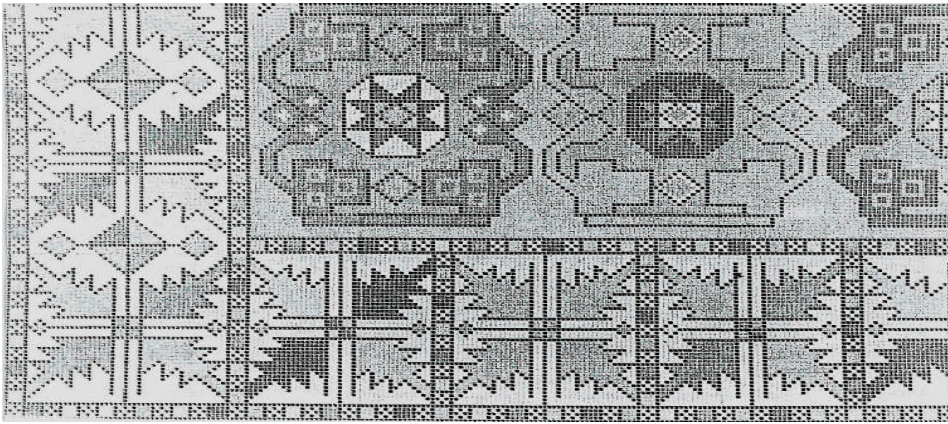
Resim 5.3'te yer alan halının bordüründe yaprak motifleri kırmızı zemin üzerine sarı, kırmızı, siyah, kahverengi, beyaz, turuncu ve açık yeşil renkler uygulanmıştır.

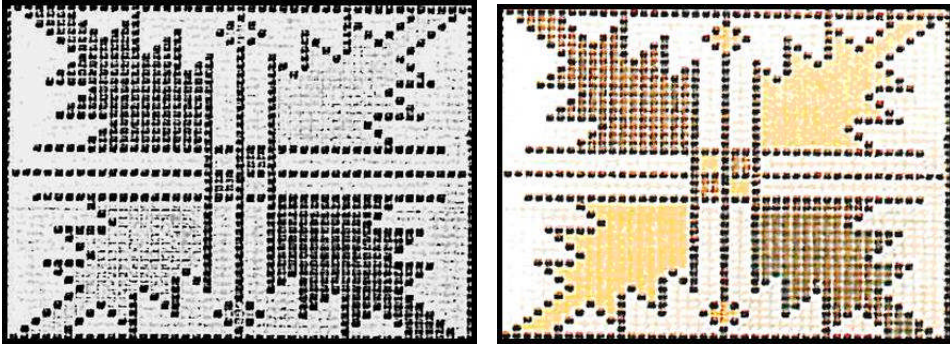
Resim 5.4: Yaprak motifinin yakın detayı

Şekil 5.11: Yaprak motifi çizimi (renklendirme)

Şekil 5.12: Yaprak motifi çizimi (kurşun kalem)

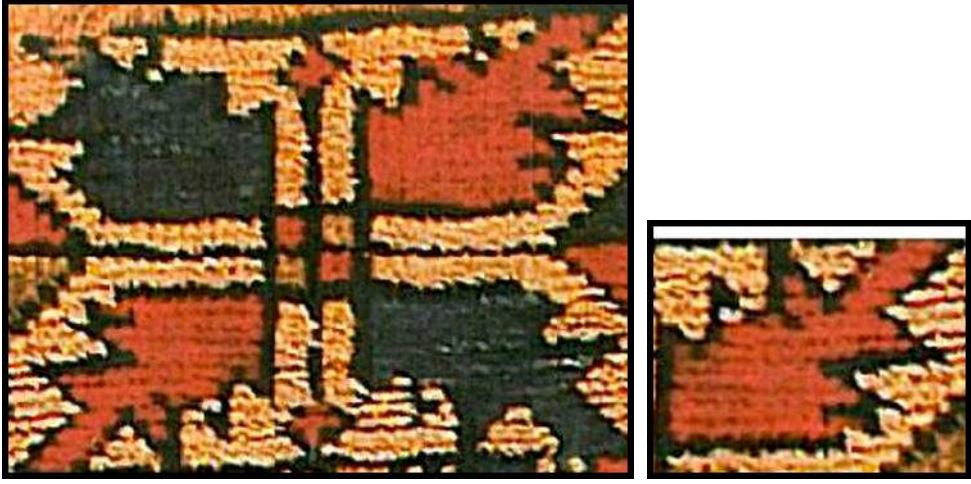
Şekil 5.13: Yaprak motifi detay çizimi

Resim 5.5: İzmir Bergama halısı

- İl-İlçe: İzmir - Bergama
- Devir: 18. y.y.
- Ölçüler: 133x187 cm

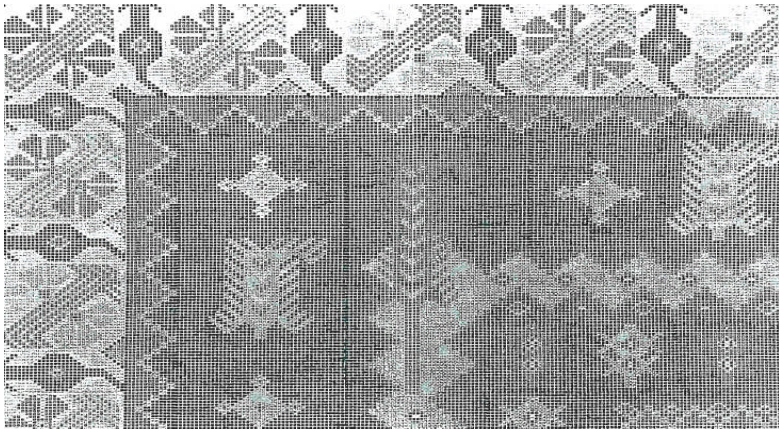
Resim 5.5'te yer alan halının bordüründe sarı zemin üzerine mavi, yeşil, kırmızı, kahverengi, turuncu ve siyah renklerle çınar yaprakları dokunmuştur. Çınar yaprakları hayatı simgeler.

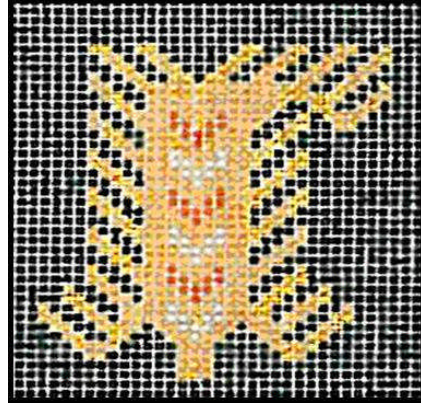
Resim 5.6: Yaprak motifinin yakın detayı

Şekil 5.14: Yaprak motifi çizimi (renklendirme)

Şekil 5.15: Yaprak motifi çizimi (kurşun kalem)

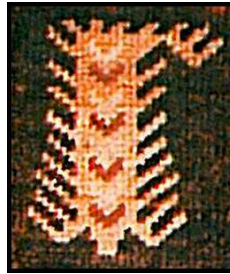
Şekil 5.16: Yaprak motifi detay çizimi

Resim 5.7: Milas halısı

- İl-İlçe: Muğla – Milas
- Devir: 18. yy.
- Ölçüler: 122x165 cm

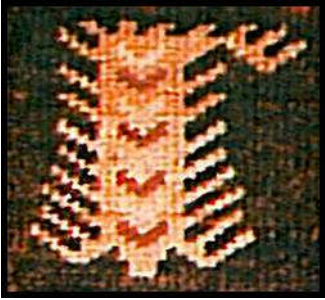
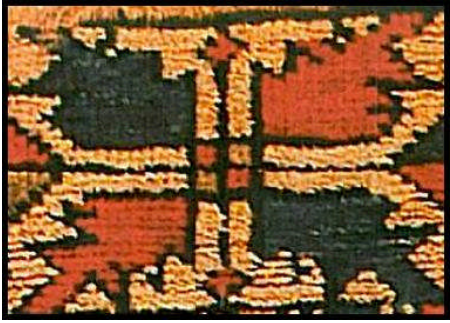
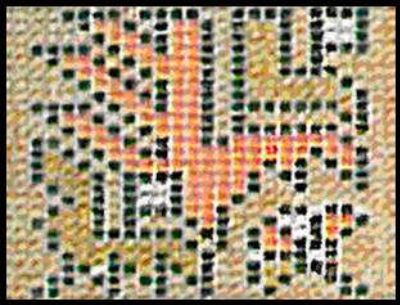

Resim 5.7’de yer alan halının ikinci bordüründe tütün yaprağı motifi kahverengi zemin üzerine beyaz, kırmızı renklerle uygulanmıştır.

Resim 5.8: Yaprak motifi detay

UYGULAMA FAALİYETİ

Kompozisyon oluşturmak

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Atölye ortamını hazırlayınız.</p>	<p>➤ Temiz ve aydınlık atölye ortamı hazırlayınız.</p>
<p>➤ Motif çizimi için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.</p>	<p>➤ 2B 0,5 kurşun kalem, silgi, parşömen kâğıdı, kareli kâğıt, cetvel ve çizim masasını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Yaprak motiflerini inceleyiniz.</p>	
	
	

Resim 5.9

Resim 5.10

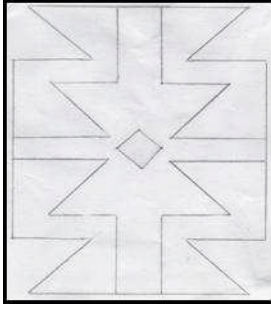
Resim 5.11

Resim 5.12

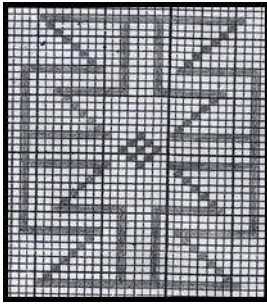
Resim 5.13

- Çizmek istediğiniz yaprak motifini belirleyiniz.

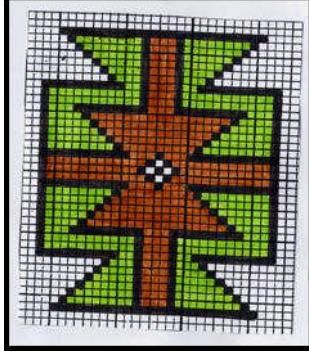
Şekil 5.17

- Motifi cetvelle ölçünüz.

Şekil 5.18: Yaprak motifinin kareli kâğıda çizilmesi

- Halı deseni hazırlamada kullanılan iki milimlik kareli kâğıdı seçiniz.
- Kareli kâğıda, seçtiğiniz gül motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz

Şekil 5.19: Kareli kâğıttaki yaprak motifinin renklendirilmesi

- Kareli kâğıtlarına çizdiğiniz motiflerin kırıışmaması için fon kartonuna yapıştırmınız.

- Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz.

- Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net çizilerek renklendirilmesi önemlidir. Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen sorulardaki boşluklara uygun ifadeleri yerleştirerek faaliyete ilişkin bilgilerinizi ölçünüz.

1. halılarda en önemli süs unsurlarından biri olması sebebiyle çok rastlanan bir motiftir.
2. Uzun yapraklar düz ve oyuntulu olmak üzere gruba ayrılır.
3. motifi hayat ve ölümle ilgili bir motiftir.

Aşağıdaki sorular; doğru ve yanlış olarak hazırlanmıştır. Verilen ifadeye göre parantez içine doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

4. () Halıda kullanılan çınar yaprakları hayatı, Cennet bahçesini simgeler.
5. () Değişik çiçeklerin yapraklarının stilizasyona uğramış hâli sık kullanılır.
6. () Halıda basit ve küçük yapraklar, parçalı ve dilimli yapraklar, iri dişli dilimli yapraklar, hançer kıvrımlı yapraklar, geometrik yapraklar kullanılmıştır.
7. () Halı dokumasında asma, çınar ve sarmaşık yaprağı kullanılmamıştır.
8. () Palmiye yaprağı şeklindeki motifler hayat ağacını simgeler.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınız belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplarınız için konularda ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-6

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler doğrultusunda, aydınlık temiz bir ortamda tekniğine uygun bahar dalı motifini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatlarında, halı ve kilim desenlerinde kullanılan bitkisel motiflerden bahar dalı motifini inceleyerek, inceleme sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

6. HALIDA KULLANILAN BAHAR DALI MOTİFİ

6.1. Tanımı

Anadolu insanı çevresinde gördüğü bitkileri motif hâline dönüştürerek halı ve kiliminde kullanmıştır. Bunlardan biri olan bahar dalı motifini de ilkbaharın sembolü olarak dokumalarda uygulanmıştır.

Doğada bulunan ağaçların dalları esin kaynağı olmuştur. Değişik şekillerde ve renklerde sembolize edilmiştir.

6.2. Özellikleri

16. yüzyıl ortalarında doğaya dönüşün başladığı yıllarda, Osmanlı süsleme sanatlarında en revaçta olan motiflerden biri bahar açmış meyve ağacıdır. Adeta bahar mevsiminin simgesi olan meyve ağacı lale, gül gibi bahar çiçekleri ile birlikte. Bazen sadece bir dal bazen bir meyve ağacının tamamı doğadaki biçimleriyle tasvir edilmiştir. Bazen de bahar açmış dallar, buketmişçesine vazo içinde ya da sanki sarmaşık gibi bir madalyonun çevresinde yer alırlar.

Motiflerde hangi ağacın söz konusu olduğunu kesinlikle söylemek olası değildir. Çiçeklerin yapraklarından önce veya sonra açmış olması ya da dal üzerindeki konumlarının farklılığı ile erik, kiraz veya elma baharlarını tanımlamak mümkündür. Yine de tam olarak bir saptama yapmak söz konusu değildir.

Bahar açmış ağaç motifi, tüm süsleme dallarında görülür. Tekstil sanatının çeşitli dallarında da bahar motifini görebiliyoruz. Kara Mustafa Paşa'nın Viyana kuşatması sonunda geride bırakmak zorunda kaldığı otağlar, Polanya'nın Krokow Wavel müzesi'nde büyük özenle saklanmaktadır. Bunların çeşitli yerlerinde keçe üzerinde işlenmiş bahar dalları bulunmaktadır.

İstanbul'da Türk İslam Eserleri müzesi koleksiyonundaki bir saf seccadenin her bölümünde tekrarlanan kompozisyonun ana motifini bahar açmış ağaçlar oluşturur. Sultan I. Ahmed'in çocukluğuna ait bir kaftanda yine bahar motifi işlenmiştir. Geniş kitlelerin en iyi tanıdığı örnekler ise İznik çinilerinde görülür.

Hatai ve diğer çiçekleri birbirine bağlamak için kullanılan uzun dalların oluşturduğu monotonluğu, boşluğu gidermek için yaprak ve pençerle birlikte kullanılır.

6.3. Anlamları

Anadolu insanının yaşam zevkinin bütün inceliklerini üzerinde toplayan dokuma sanatı, dünya dokumacılığı içinde önemli bir yer tutar. Halkın amatörce yaptığı dokuma, el sanatlarımız içinde baş sırada yer alır ve giyim kuşam gibi önemli ihtiyaçlarımıza cevap verdiği için de yaşamımızda vazgeçilmez bir unsurdur.

Türk halılarındaki motiflerin anlamları, bölgelere göre farklılık gösterir. Ancak motifler genelde dini inançları, asaleti, gücü sembolize eder. Halı ve kilimlerin dili sadece dokumacının hünerini göstermekle kalmaz, ayrıca onların mesajlarını da iletir.

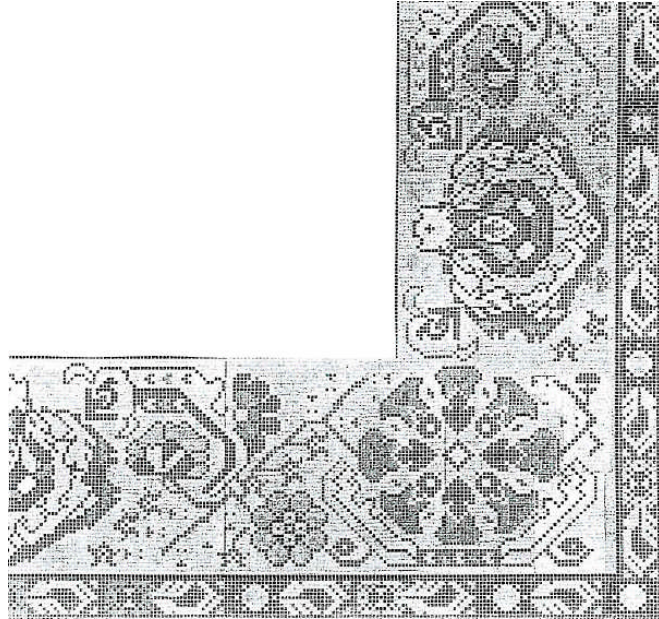
Halı dokumasında kullanılan bahar dalı motifi ilkbaharın sembolüdür. Coşkuyu, neşeyi, mutluluğu, yaşamı anlatır. Cennet bahçesini temsil eder.

6.4. Bahar Dalı Motifinde Kullanılan Renkler

Halı dokumasında kullanılan motiflerin anlamları kadar kullanılan renklerin anlamı da önemlidir. Kullanılan renkler bölgelere göre farklılık gösterir. Renklerin dili, dokuyucunun duygularını, düşüncelerini, mesajlarını anlatır. Yeşil, bahar ve Cennet rengidir. Doğanın yeniden canlanması anlamına gelen ve yeşille özdeşleştirilen bahar çok eski çağlarda beri bayramlarla karşılanmış, kutlanmıştır. Yeşil bolluk, verimlilik, gençlik, dirilik ve süreklilik gibi anlamları içerir.

Şekil 6.1

Şekil 6.2

Resim 6.1

- İl-İlçe: Manisa – Gördes
- Devir: 17. yy.
- Ölçüler: 30x50/dm

Resim 6.1’de yer alan halının ikinci bordüründe açık sarı zemin üzerine kırmızı, beyaz, açık mavi renklerle bahar dalı motifi dokunmuştur. Bahar dalı motifi Cennet bahçesini temsil eder.

Resim 6.2: Bahar dalı motifi ile dokunmuş halı

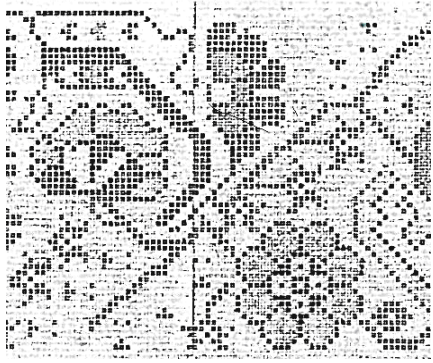

Resim 6.3: Bahar dari motifi yakin detay

UYGULAMA FAALİYETİ

Kompozisyon oluşturmak

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Atölye ortamını hazırlayınız.</p>	<p>➤ Temiz ve aydınlık atölye ortamı hazırlayınız.</p>
<p>➤ Motif çizimi için gerekli araç ve gereçleri hazırlayınız.</p>	<p>➤ 2B 0,5 kurşun kalem, silgi, parşömen kâğıdı, kareli kâğıt, cetvel ve çizim masasını hazırlayınız.</p>
<p>➤ Bahar dalı motiflerini inceleyiniz.</p>	 <p>Resim 6.4</p>
 <p>Resim 6.5</p> <p>Resim 6.6</p>	

<p>➤ Çizmek istediğiniz bahar dalı motifini belirleyiniz.</p>	
 <p>Şekil 6.3: Bahar dalı motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p>	<p>➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki milimlik kareli kâğıt seçiniz.</p> <p>Kareli kâğıda, seçtiğiniz bahar dalı motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.</p>
 <p>Şekil 6.4: Kareli kağıtta bahar dalı motifinin renklendirilmesi</p>	<p>➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net çizilerek renklendirilmesi önemlidir. Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.</p>
<p>➤ Kareli kâğıtlarına çizdiğiniz motiflerin kırıışmaması için fon kartonuna yapıştırınız</p>	
<p>➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz</p>	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen sorulardaki boşluklara uygun ifadeleri yerleştirerek faaliyete ilişkin bilgilerinizi ölçünüz.

1., bahar dalı stilize edilerek oluşturulmuştur.
2. İstanbul'da Türk İslam Eserleri müzesi koleksiyonundaki bir saf seccadenin her bölümünde tekrarlanan kompozisyonun ana motifini oluşturur.
3. Halı dokumasında kullanılan bahar dalı motifi sembolüdür.
4. Türk halılarında kullanılan motiflerin anlamları göre farklılık gösterir.
5. toplumların gelenek ve göreneklerini, yaşam biçimini kuşaktan kuşağa aktaran ve gelişmesini devam ettiren belgelerdir.
6. Halı ve kilimlerin dili sadece dokumacının hünerini göstermekle kalmaz, onların iletir.
7. 16 yy. ortalarında doğaya dönüşün başladığı yıllarda Osmanlı süsleme sanatlarında en revaçta olan motiflerden biri dır.
8. ve diğer çiçekleri birbirine bağlamak için kullanılan oluşturduğu monotonluğu, boşluğu gidermek için yaprak ve pençerle birlikte kullanılır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınız belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplarınız için konularda ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgileri aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayarak değerlendiriniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi bitkisel motiflerdendir?
A) Karanfil motifi
B) Eli belinde
C) Çengel motifi
D) Kuş motifi
2. “İnsanların giysilerine ve hayvanların tüylerine yapışan pamuksu bir bitkidir” tanımı aşağıdakilerin hangisine aittir?
A) Pıtrak
B) Yaprak
C) Gül
D) Bahar dalı
3. Pıtrak motifinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Analık ve doğurganlık simgesi
B) Bolluk, çokluk, bereketin simgesidir
C) Temizliği ve ibadeti simgeler
D) Kudret, güç, saadet sembolüdür
4. Türk halılarında kullanılan bitkisel motiflerin anlamları neye göre değişir?
A) Kullanılan ipliğe göre
B) Kullanılan tezgâh tipine göre
C) Dokunduğu bölgeye göre
D) Kullanılan düğüm çeşidine göre
5. Lale motifinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Hayat, aşk ve ölümsüzlük sembolüdür
B) Bereket, bolluk sembolüdür
C) Nazara karşı kullanılır
D) Temizliği simgeler
6. Karanfil motifinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Cennet bahçesini, mutluluğu, aşkın saflığını temsil eder.
B) Beslenme ve bolluğu ifade eder.
C) Uğur ve şansını anlatır.
D) Doğum, çoğalma ve evlilik gibi konuları anlatır.

7. Halıda kullanılan gül şeklindeki fiyonkların anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Dini temsil eder
B) Evlenme, yuva kurma isteğini belirtir
C) Aile birliğini temsil eder
D) Aşk, akan suyu, aşkın platonik yönlerini ifade eder
8. Aşağıdakilerden hangisi yaprak çeşitlerinden değildir?
A) Basit ve küçük yapraklar
B) Ortadan katlı yapraklar
C) Geometrik yapraklar
D) Dilimsiz yapraklar
9. Halıda kullanılan çınar yaprakları neyi sembolize eder?
A) Hayatı, Cennet bahçesini, hayat ağacını
B) Tabiatı
C) Rızkın bol olmasını
D) Evlenme isteğini
10. Halıda kullanılan bahar dalı motifinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Coşkuyu, neşeyi, mutluluğu anlatır
B) Temizliği simgeler
C) Analık ve doğurganlığı simgeler
D) Nazara karşı kullanılmıştır

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	Y
5	D
6	D
7	D
8	Y
9	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	D
4	A
5	C
6	B
7	A

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	D
3	C
4	Karanfil çiçeği
5	Bölgeler
6	Karanfil çiçeği
7	Büyük taban
8	D
9	D
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Gül motifleri
2	Anadolu, İran, Çin
3	Kaynağı belli
4	Gül motifleri
5	D
6	D
7	D
8	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-5'İN CEVAP ANAHTARI

1	Yaprak
2	İki
3	Yaprak
4	D
5	D
6	D
7	Y
8	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-6'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Bahar dalı motifi
2	Bahar açmış ağaçlar
3	İlkbahar
4	Bölgelere
5	El sanatları
6	Mesajlarını
7	Bahar açmış meyve ağacı
8	Hatai – uzun dalların

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	A
3	B
4	C
5	A
6	A
7	D
8	D
9	A
10	A

KAYNAKÇA

- AYTAÇ Ahmet, **Geleneksel Türk El Dokumacılığı Sanatı**, Anka Basım Yayın Ltd. Şti. Konya, 2006.
- ATEŞ Mehmet, **Semboller ve Halılar**, Sembol Yayıncılık, İstanbul, 1996.
- ÖZKENDİRCİ Mehmet, **Dokuma Desen Tasarım I. Ders Notları**, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesini Yaşatma ve Geliştirme Vakfı, Yayın Nu: 13, Konya.
- ERBEK Güran, **Türkish Handwoven Carpets**, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, 1990.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, **Türkish Handwoven Carpets (Türk El Dokuması Halılar)** Katalog 1, 2, 3, 4, 5
- GÖNÜL Macide, **Halı Semineri – Özel Sayısı**
- BAYTOP Turhan, **İstanbul Lalesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları–1415, Kültür Eserler Dizisi -180
- Kültür Bakanlığı Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992.
- www.wikipedia.org